

Hur *Shōtōkan*-karaten kom till Sverige via Karateklubb Zendōkai

Av Roy Andersson, grundare av Karateklubb Zendōkai

Min tid med Karateklubb Zendōkai

Förord

I följande text nämner jag den japanska titeln *sensei* bara när namnet presenteras första gången, annars blir det för tjatigt.

För att underlätta uttalet anger jag lång vokal med ett streck ovanför, vilket framgår av ovanstående rubrik. Jag skriver japanska ord och uttryck med kursiv, med undantag för sådana ord som är helt accepterade i svenska språket, t.ex. karate och budo.

I mina skrivelser låter jag alltid humor och självironi lysa igenom.

Innehållsförteckning

Hur <i>Shōtōkan</i> -karaten kom till Sverige via Karateklubb Zendōkai	1
Min tid med Karateklubb Zendōkai	1
Förord	1
Hur mitt eget intresse för budo började	4
Halmstads första budo-klubb	4
Första kontakten med karate	4
Judo-träning i Stockholm	5
Hur Zendōkai började	6
Första kontakten med en japansk <i>shōtōkan-sensei</i>	10
Vår träning börjar i Crystal Palace 1969	11
Fortsatt träning i Oskarström	13
Crystal Palace 1970	15
Vår första kontakt med Ted Hedlund	15
Våra sommarläger börjar i Malmö	16
SSA bildas	17
Tidig tävlingsverksamhet	17
Märkliga händelser i Milano	18
SSA växer	20

VM i Tokyo 1973 och oväntade händelser	21
Fortsatta träningsläger i Malmö	24
Från Oskarström till Halmstad	25
Min gradering till 2:e dan 1976	26
Zendōkai's första <i>dōjō</i>	27
SM på gott och ont	28
Sigges gymnastiska bravader	30
Utökad tävlingsverksamhet	31
Speciella träningsformer	34
Gäststartister	34
Zendōkais kamratskap	35
Våra traditionella festligheter	35
Vår fritid i London	39
Från Zendōkai sprider sig karaten till Småland	40
Trotsåldern får fotfäste i Zendōkai	42
Fortsatta tävlingar och personliga benämningar	43
Zendōkais tidiga grundprinciper	44
Oförargligt skämt tack vare Zendōkai	45
Nya <i>kata</i> introducerades efterhand	46
Personer som har gjort avtryck i Zendōkai	46
Min egen medverkan i barngrupperna	48
Våra olika färdsätt till och från London	48
Zendōkais samarbete med SSA	50
Vårt samarbete med Kato sensei	50
På träningsläger i Lucern i Schweiz	51
Specialträning med Kawasoe <i>sensei</i>	52
Gradering till 3:e dan	53
Flyttning från Norra vägen till Nässjögatan	54
Min brytning med SSA och Zendōkai	55
Äntligen ordning och reda i Budoförbundets Karatesektion	57
Min syn på dagens utveckling av karate	59
Min dåtida karate och min nuvarande karate	59

Hur mitt eget intresse för budo började.

Jag beskriver här hur olika tillfälligheter som har avlöst varandra till slut ledde till att Zendōkai bildades och vidareutvecklades.

Mitt intresse för budo-konsterna började redan i 11-årsåldern, alltså omkring 1945, när jag hemma hos en av mina barndomskamrater fick syn på den gamla ju-jitsu boken *Jiu-jitsu Trix* av Viking Cronholm. Det var barndomskamratens far som hade köpt boken och jag fick låna den på obestämd tid. Författaren hade faktiskt en sorts judo-dräkt när han visade sina tekniker och jag tyckte att det vilade någon sorts lockande mystik över det hela. Jag lärde mig de olika teknikerna efter bokens bilder och fick det faktiskt att fungera när jag testade det hela på mina oförberedda kamrater.

När vi kom in på 1950-talet hade ordet judo börjat dyka upp då och då i vissa tidskrifter och ibland med bilder och de vita dräkterna och svarta bältena fascinerade mig. Jag sökte efter litteratur, men lyckades inte hitta någonting förrän 1952, då jag seglade som enkel mässuppassare på en Ghorton-båt och i en engelsk bokhandel hittade en bok om judo, skriven av Yukio Tani. Illustrationerna var teckningar, men de var mycket välgjorda och motsvarade mycket väl fotografier. Mitt intresse för judo var nu etablerat och när jag under mina fortsatta seglatser besökte den japanska staden Kobe fick jag hjälp att hitta till en judo-klubb. Jag var då själv maskinbefälselev och tillsammans med däcksbefälseleven tog vi oss till klubben. Jag minns att vi till de närvarandes bestörtning klampade in med skorna på, men vi fick hjälp av den gamle judomästaren själv att placera vår skor i den därför avsedda skohyllan, som på japanska kallas för *getabako*. Mästaren själv bad sin främste elev att visa de kast som jag mycket väl kunde namnen på och jag minns fortfarande att ett av kasten var *hane-goshi*, d.v.s. fjäderhöftkastet, översatt till svenska.

Halmstads första budo-klubb

Under en period då jag arbetade hemma i Halmstad startade jag upp den första ju-jitsu-klubben i Halmstad under namnet Shiroi Neko, som betyder Vita Katten. En reporter på Hallandsposten var turligt nog i den då nybyggda sporthallen och fick syn på våra förehavanden och gjorde ett reportage som troligen fortfarande kan hittas i HP-arkivet. Några av deltagarna var bl.a. Kennet Gyllerström och Hans-Åke Parmlöv. Vi tränade efter den bok jag hade inhandlat i England och fick till något som i varje fall påminde om judo och ju-jitsu. Jag använde en dräkt som min mamma hade sytt av ett gammalt lakan efter bilder på riktiga judo-dräkter. Jag hoppas att dräkten syns i det gamla reportaget och att någon energisk person kan spåra detta i HP-arkivet.

Första kontakten med karate

Något år senare var jag åter till sjöss och hade bytt både fartyg och anställningstitel och tjänstgjorde som 4:e maskinist på Ostasiatiska Kompaniets M/S Burma. När vi kom till Yokohama frågade jag de japanska hamnarbetarna om det fanns någon judo-klubb i närheten. De var som typiska japaner mycket välvilliga och jag fick kontakt med en kraftfull judo-mästare som var 4:e dan. När han kom ombord visade han mig hur han kunde slå ett knytnävsslag rätt i fartygets bordläggning och han visade också vilka enorma valkar han hade på knogarna. Han sa vad det kom sig av, men namnet fastnade inte då i minnet.

Han hämtade mig i egen bil, som inte då var så vanligt i Japan, och vi körde först till en budo-affär där jag inhandlade min första judo-dräkt försedd med vitt bälte. När vi kom till klubben fick jag pröva mina tekniker mot de japanska eleverna och eftersom jag var betydligt större än de japanska motståndarna

och faktiskt hade tränat någonting i stil med judo höll jag ett visst motstånd, men till slut lyckades en av de mindre japanerna slå mig i mattan med ett perfekt *ippon seoi-nage*-kast till alla de närvarandes stora förtjusning.

Efter träningen fick jag följa med mästaren till hans hem och blev där bjuden på den japanska nationalrätten *suki-yaki* som hans hustru tillagade vid bordet. Måltiden var minnesvärd och efter den trevliga samvaron körde min mästare mig ombord. Tyvärr har jag idag ingen aning om vad han hette. Dagen därpå hämtade han mig åter helt oväntat och tog mig till en bokhandel där de även sålde engelskspråkig litteratur. Jag fick där köpa min första karatebok, *What is Karate*, som var skriven av Masu Oyama *sensei* som utövade Kyokushinkai-stilen, vilket jag dock inte förstod förrän långt senare. Mitt budointresse utökades nu med den i västvärlden i stort sett helt okända kampkonsten karate.

När vi några veckor senare kom till Hong Kong gick jag till min favoritbokandel på Nathan Road och hittade till min förtjusning ännu en karatebok. Den beskrev på ett utomordentligt sätt *shōtōkan*-karate, men det framgick inte av boken att det var just den stilen det handlade om. Bilderna var tecknade, men mycket instruktiva. Jag fann instinktivt att detta var den karate som passade mig och så blev det sedan.

Ungefär vid denna tidpunkt började jag att studera det japanska språket, inklusive det invecklade skriftspråket. Jag tog dessa studier på högsta allvar och lärde mig efterhand att någorlunda konversera på japanska och kunde även skriva 800 tecken, s.k. *kanji*.

Jag lämnade sjömanslivet för gott 1959 och återupptog då judo-träningen, men med inslag av karate. Jag lärde mig *kata Taikyoku Shōdan* och till viss del några av de övriga *kata*-formerna enligt den bok jag hade köpt i Hong Kong. Jag hoppas att denna unika bok fortfarande finns kvar i Zendōkais bibliotek, eftersom jag långt senare överlät alla mina böcker, de gamla smalfilmerna och en mängd videofilmer som jag hade införskaffat under årens lopp.

Judo-träning i Stockholm

1961 flyttade jag till Stockholm och var då anställd som utländsk korrespondent på exportföretaget Birka Trade. Jag hade på min fritid utbildat mig till detta yrke, eftersom jag hade tröttnat på sjömanslivet och var mycket språkintresserad. Jag lärde mig efter hand engelsk, tysk och fransk handelskorrespondens och vidareutvecklade naturligtvis även svensk handelskorrespondens. Jag kunde faktiskt stenoografera på fyra språk.

Eftersom jag då fortfarande studerade japanska ville jag ha tillfälle att utöva mina kunskaper. Jag ringde därför till japanska ambassaden och frågade om det fanns några japaner som bodde i Stockholm. Jag fick adressen till en japansk studerande som bodde på Karlavägen och en söndag gick jag dit och ringde på. En synnerligen småväxt japan öppnade dörren och jag berättade på japanska om mina studier. Han bjöd in mig och det visade sig att han bodde i ett stort rum tillsammans med en annan ung japan, som då inte var hemma. Rummet fanns i en stor lyxlägenhet och läget var på Östermalm. Han talade om att hans rumskamrat skulle flytta därifrån och att han därför behövde en ny rumskamrat, eftersom hyran annars skulle ha blivit för hög. Han frågade därför om jag kanske ville flytta in och bli rumskamrat med honom. Jag tackade omedelbart ja. Jag bodde då i ett litet hyresrum på Odengatan och jag sade därför upp mig med en månads uppsägningstid.

Någon vecka senare besökte jag åter min nyförvärvade japanske vän. Hans namn var Josef Kumada och hans västerländska förnamn hade han fått eftersom han tillhörde en kristen familj, vilket var mycket ovanligt i Japan.

När jag anlände till lägenheten fick jag även träffa den andre japanen, som då var i färd med att flytta därifrån. Ofattbart nog kände vi genast igen varandra, eftersom han hade blivit påmönstrad på M/S Sudan som salongsuppassare i Yokohama. Detta berodde på att man hade fått fler passagerare än vad en enda salongsuppassare klarade av. Jag kom fortfarande ihåg hans namn och tilltalade honom följaktligen som Shimoda-san. Han var mäkta förvånad att jag hade lärt mig japanska. Orsaken till de många passagerarna var faktiskt att det hade varit ett radioprogram som gick under namnet Karusellen där det förekom någon sorts tävling som en familj lyckades vinna och priset var en sexmånaders resa till Fjärran Östern med just det fartyget som jag då var maskinbefälselev på. Under resans gång lärde vi i besättningen känna den svenska familjen. I Yokohama togs ytterligare passagerare ombord, vilket alltså var anledningen till att Shimoda påmönstrades.

Namnet Kumada betyder Björnfält, vilket jag ibland kallade honom för när vi hade blivit nära vänner. Kumada studerade politik vid Stockholms Universitet och via honom kom jag att umgås i studentkretsarna. Läget på Karlavägen var helt perfekt för mig, eftersom kontoret där jag arbetade låg precis på Stureplan.

När jag kom till Stockholm anslöt jag mig först till en judo-klubb som drevs av en österrikare. Det var trevlig stämning, men den judo som där lärdes ut motsvarade inte den Kōdōkan-judo som jag ville hålla mig till. Efter en tid gick jag därför över till Gerhard Gosens klubb på söder i Stockholm. Det visade sig då att Gosen hade varit i Paris och tränat karate med Henri Plee och genom Gosen fick jag adressen till Henri Plee, som jag då ännu inte utnyttjade, jag behöll den bara för framtida bruk. Gosens egen karate inskränkte sig till att han kunde visa upp en hyfsad Taikyoku shōdan.

I den vevan kom jag nu över ännu en karate bok, nämligen *Karate, the Art of Empty Hand Fighting*, av Nishiyama och i den boken fanns det bl.a. en beskrivning av *kata Heian Yondan*. Jag hade frågat i Sandbergs Bokhandel om de kunde ta reda på om det fanns några engelskspråkiga böcker om karate och de kunde faktiskt spåra upp just den boken.

Hur Zendōkai började

Jag hade nu hunnit gifta mig och fått en son och hade därför behov av en bostad för familjen, vilket vid denna tidpunkt verkade vara helt omöjligt i Stockholm. Eftersom jag efter två år i Stockholm längtade tillbaka till min barn- och ungdomsstad Halmstad, ringde jag därför upp arbetsförmedlingen i Halmstad och förklarade att jag ville ha ett jobb som motsvarade mitt dåvarande i Stockholm. Man förklarade då att Sulfitfabriken i Oskarström skulle bygga ut hela anläggningen och att överingenjören därför sökte en teknisk sekreterare. Med tanke på min bakgrund som fartygsmaskinist och mitt dåvarande arbete som utländsk korrespondent sökte jag och fick omedelbart anställningen. Jag började då direkt att fritidsstudera till cellulosatekniker enligt NKI-skolans korrespondenskurs.

Efter en månads uppsägningstid hos Birka Trade kunde jag flytta till en tjänstebostad i Oskarström och börja mitt nya arbete. Arbetet passade mig förträffligt och jag återgick till min judo-träning i Halmstad, men min gamla klubb Shiroi Neko hade då övertagits av några av de ursprungliga medlemmarna. Jag åkte med bussen till Halmstad 2-3 gånger i veckan och tränade judo och lärde samtidigt ut den karate jag hade lärt mig efter mina böcker.

I Göteborg hade då Kurt Durevall en etablerad judo-klubb som jag kom i kontakt med. När de tog dit en japansk judoinstruktör från Tyskland under ett träningsläger åkte vi upp några stycken från Halmstad och deltog. Detta var väl egentligen den första riktiga judo-instruktionen som jag hade fått och träningen var ohyggligt hård. Tränaren hette Mahito Ōgo.

Jag kände dock nu att det var karate som låg mig varmast om hjärtat och jag beslöt att starta upp en karateklubb i Oskarström. Jag bestämde mig för namnet Zendōkai redan innan jag hade startat klubben. Problemet var att hitta en lämplig lokal. Att hyra en lokal innan en förening hade bildats skulle vara mycket dyrt, eftersom man då inte fick de sedvanliga bidragen.

Jag tipsades om att det fanns en tom lokal ovanför fabriken pannrum, så jag gick dit för att bilda mig en uppfattning om lokalens lämplighet. Lokalen var belagd med någon sorts asfaltliknande material och väggarna var fullständigt nedsmutsade. Jag började alltså träningen med några karatepionjärer i denna lokal.

På grund av lokalens tillstånd var vi tvungna att använda smidiga plastskor på fötterna. Det första jag gjorde när vi började träningen var att skriva namnet Zendōkai på en av väggarna, även med japanska skrivtecken. Jag använde då den judo-dräkt som jag tidigare hade köpt i Yokohama och även det gröna bälte i judo som motsvarade 3:e kyū enligt judons graderingssystem och som jag hade fått i Göteborg av en tidig judorepresentant, österrikaren Bruno Adler, vid ett besök när jag var till sjöss.

Detta var på våren 1965. När vi hade tränat några månader ville sulfitfabriken avlöningskontorist filma in oss under vår träning, vilket också skedde. Denna gamla ljudlösa film finns som väl är bevarad och visar de primitiva förhållanden under vilka vi pionjärer tränade. Även namnet Zendōkai syns på filmen på den smutsiga väggen bakom vår *makiwara*.

På fabriken hade nu ryktet om vår träning spridit sig och ibland kom några anställda på besök och fick prova att slå på vår *makiwara*. När de såg skillnaden mellan sina egna och våra slag blev de oerhört imponerade. Bland de anställda i fabriken döptes jag till **Den Svarte Djäveln**, delvis på grund av att min hårfärg vid den tiden inte var den samma som idag. Jag hade inte något emot namnet.

Det första namnet jag kommer ihåg från den tiden när vi bildade Zendōkai är Alex Patsonen, som arbetade på fabriken ritkontor och som jag därför i egenskap av teknisk sekreterare hade mycket samarbete med. Man kan nog säga att vi två startade Zendōkai. Han syns på den gamla filmen där han utför *Heian shōdan* alldeles utmärkt efter ca 2-3 månaders träning. Tyvärr fortsatte han inte så länge och vad jag har hört är han i dag inte mera i livet.

Vid ett träningstillfälle tränade vi *Heian Sandan* och Alex Patsonen gjorde stampsparkarna på ett felaktigt sätt så att knäet gick ur led. Jag tog mig ner för lejdarna till pannrummet och bad den skiftgående eldaren ringa efter en ambulans. Precis när samtalet blev inkopplat kom Patsonen ut och hasade sig ner för lejdaren och förklarade att han själv hade slagit tillbaka knäet i dess ursprungliga läge. Vi ansåg därför inte att det behövdes någon ambulans, utan vi fick hjälpa Patsonen hem. Som väl var bodde han bara några hundra meter från fabriken. Det tog dock tyvärr åtskilliga månader innan han kunde återuppta träningen igen.

Vi insåg dock att lokalen inte var lämplig för att vidareutveckla vår karate, men för att få hyra en normal träningslokal måste man vara en förening för att få lokalbidrag och närvarobidrag.

Vi bildade följaktligen förening under namnet Karateklubb Zendōkai och gick med i Svenska Budoförbundets karatesektion och fick medlemsnummer 25. Detta medlemsnummer avsåg alla föreningar i hela Budoförbundet, så vi var tidigt ute, eftersom det då hade bildats flera olika budo-föreningar i Sverige. I karatesektionen var vi helt säkert bland de allra första. Klubbens fullständiga namn var alltså Karateklubb Zendōkai, vilket vi också använde i alla officiella namn vid t.ex. anmälan till tävlingar och träningsläger. Namnet får alltså inte missförstås som karateklubben Zendōkai, eftersom man i så fall

bara anger en del av hela klubbnamnet och då skall använda liten bokstav i benämningen karateklubben. I vanligt tal använde vi bara Zendōkai som benämning på klubben. Troligen är detta i dag bortglömt så att man då felaktigt använder benämningen Karateklubben Zendōkai.

Vi fick en lokal i den gamla, nu tyvärr nedbrunna, Maredsskolan i Oskarström och skillnaden jämfört med fabrikslokalen var naturligtvis slående.

En viss Bosse Anderberg hade hört talas om vår träning i Maredsskolan och ringde upp mig och sa att han ville komma och hälsa på oss och eventuellt börja träna. Jag skulle i den vevan på en tjänsteresa till Tyskland och sa till Bosse att han kunde komma och hämta mig vid Centralstationen när jag kom hem. Vi hade inte träffat varandra tidigare, men han sa att jag skulle titta efter en liten sportbil. Han har sedan berättat att han såg en välklädd herre med glasögon och portfölj komma fram till den lilla diminutiva bilen och att han insåg att det verkligen var jag som lärde ut karate. Vi hälsade på varandra och jag fick krypa in i bilen och sätta mig på någon sorts underlag, så jag frågade om det var meningen att man skulle sitta på durken. Han förklarade då med stolthet att det var just så som den här sortens riktiga sportbilar var konstruerade.

Han körde mig hem till villan i Oskarström och väntade i bilen tills jag hade sagt hej till min hustru och kramat om de små pojkarna och sedan kom ut med träningsväskan.

När vi kom till träningslokalen satte sig Bosse på en bänk och iakttog med stort intresse vår uppvärmning med sedvanlig kråkhoppning, diverse svikthopp, armhävningar etc.

När vi till slut började träna karate blev Bosse synnerligen imponerad och anslöt sig till klubben. Han sa senare att han inte trodde sina ögon när den glasögonprydda herren visade de olika teknikerna.

Efter några år bytte vi träningslokal från Maredsskolan till Esperedsskolan, som hade både duschmöjligheter och toaletter. Vid ett tillfälle när jag på grund av en felaktig *gedan-barai* mot en *mae-geri* hade brutit vänster hand och gick gipsad, anbefallde jag under träningen att man skulle hänga upp sig med händerna i ribbstolen och sedan lyfta benen och sträcka ut dem framför ansiktet. Resultatet blev ett himla stönande med benen lyfta i knähöjd och Bosse Anderberg förklarade att det var helt omöjligt att lyfta benen högre. Jag gick då fram till ribbstolen och hängde upp mig i den friska högerhanden och lyfte benen på det sätt som jag hade anbefallt. Jag minns faktiskt att jag fick en applåd av Bosse, vilket inte tillhörde mitt budo-ideal.

Ungefär samtidigt som vi startade Zendōkai hade 3-4 andra karateklubbar etablerat sig i Sverige:

Bo Ekström i Stockholm som hade fått kontakt med Harada *sensei*, som var en av dem som hade lämnat JKA och kallade sin stil för *Shōtōkai*, som alltså var ganska lik vår *Shōtōkan*-stil och också hade sitt ursprung i Funakoshis klassiska karate.

Attila Mescaros i Göteborg som i England hade lärt sig *Kyokushinkai*-karate.

Paul G Höglund i Stockholm som någonstans hade lärt sig *Wadō-ryū*-stilen.

Zendōkai var dock den enda klubben som utövade *Shōtōkan*-karate. Vi hade utvecklat vår karate och genom Henri Plee i Paris hade jag lyckats komma över de första JKA-filmerna i svartvitt 8-mm format, och även prenumererat på en fransk karatetidning. Dessa filmer blev ett stort genombrott och vi utvecklade nu vår karate med ganska avancerade *kata*-former, liksom *kumite*.

Vid ett besök i Stockholm ca 1967 träffade jag Bo Ekström och deltog på ett av hans träningspass. Hans stil var ju *Shōtōkai*, så det var en del skillnader. Framförallt när vi gjorde *ippon kumite*, eftersom man då skulle stå litet längre från varandra så att både *semete* och *ukete* gick mot varandra. Denna metod

utvecklade verkligen blockeringstekniken, men själva tillvägagångssättet var kanske en aning orealistiskt.

Jag fick också veta att Henri Plee i Paris tidigare hade haft en tränare vid namn Ōshima, som i likhet med Harada hade lämnat JKA, och hans stil vara också *Shōtōkai*. Hans dåvarande japanske tränare var emellertid Kase *sensei*, som vi då inte visste mer om än att vi hade sett honom på smalfilmerna där han framförde *kata Jion*.

Under denna Zendōkais första tid brukade en av våra medlemmar, Lasse Wetterling, åka upp till Stockholm varje gång de hade tagit dit Harada, vars stil ju var *Shōtōkai*. Tack vare detta utbyte fick vi åtskilliga nya synpunkter på vår karate. Lasse Wetterling införde vissa saker från Haradas träning, bl.a. kråkhoppning, och vi började normalt våra träningspass med att hoppa kråka tre varv runt lokalen. Både via Wetterling och senare även via de stockholmare som senare gick över till *shōtōkan*-stilen fick jag veta flera intressanta saker om Harada. Han kunde t.ex. ställa upp en person mot en dörr och låta denne pressa magen mot dörren. Självtod han på andra sidan dörren och gjorde en *gyaku-tsuki* som bara precis nuddade den stängda dörren. Resultatet blev att killen vek sig och tappade andan. Han kunde också be någon slå honom bakifrån i huvudet med en *shinai* och det skulle vara för att verkligen träffa. Självtod han då och blundade. Varje gång slaget skulle ha träffat gjorde han en *taisabaki* så att slaget gled förbi.

I den gruppen som tränade under Harada ingick då de sedermera välbekanta karateka Björn Grünstein, Leif Söderberg och Anders Rydelius. Dessa tre gick några år senare över till *Shōtōkan*-stilen.

Andra tidigare medlemmar under Oskarströmstiden var t.ex. Dragomir, Slafko, Josef Berta, Tom Otterdahl, Jan Schüller, Tommy Sandberg, Sven-Göte, Marko Korpi, Bengt Persson och Bosse Anderberg. Den senare råkade jag vid något tillfälle kalla för Djävälberg och detta namn tog han till sig med stor förtjusning och använder det än idag och har till och med låtit tillverka T-shirts med detta namn. Dragomir kallades senare för glaskäken eftersom han längre fram i tiden när vi hade börjat tävla antingen vann eller förlorade på grund av för hård kontakt. Ofta vann han matchen i medveten tillstånd, eller så blev han själv diskad på grund av dålig kontroll som ledde till nedslagning. Vi hade ju på den tiden inga knogskydd.

Jag hade vid denna tidpunkt infört en medlemsavgift på 25 kronor i månaden, men efter något halvår föreslog en av våra tidiga medlemmar, Bosse Anderberg, att man skulle slopa avgiften för min del, eftersom jag var initiativtagare och tränare för klubben. Trots mina protester infördes detta och jag har alltsedan dess aldrig betalt någon medlemsavgift.

Enligt mina dåtida ideal måste man vara minst 16 år för att delta och kvinnliga medlemmar var då ännu så länge otänkbart, eftersom jag ansåg att karate inte var avsett vare sig för barn eller kvinnor, eftersom tjejer gråter både när de vinner och förlorar.

Från Laholm hade nu en viss Peter Berndtson anslutit sig till vår träning och i hans sällskap fanns alltid två unga tjejer med, som fick sitta på plinten och titta på vår träning. Efter varje träningspass bad de mig enträget att få börja att träna med oss, men jag var på den tiden fortfarande konsekvent. Efter kraftiga påtryckningar från övriga medlemmar i klubben gav jag till slut efter och Yvonne Jensen och Kathe Derehed blev alltså de första kvinnliga medlemmarna i Zendōkai. Det visade sig så småningom vara ett klokt beslut, som jag då tog åt mig äran av, för de båda graderades efter hand till 1:e kyū och var ofta med på de träningsläger i Crystal Palace som vi några år senare regelbundet började delta i. De tävlade i *kata* och tillsammans med en annan tjej tog de silver i lag-*kata* vid ett SM i Stockholm, där man för första gången införde just lag-*kata* och där Zendōkai tog guldmedalj och därför kom in i Idrottsboken för det året.

En annan tidig gäst, också från Laholm, var, Siw Mehiläinen, senare kallad för Karate-Siw, eller bara Siwan. Hon var intresserad av judo, men hade hört talas om vår verksamhet i Oskarström och började besöka oss då och då, men blev aldrig medlem i Zendōkai.

Vid denna tidpunkt hade man lagt ner sulfittfabriken och i stället ändrat tillverkningen till spånskivor och företaget hette då Ryab och jag hade blivit skeppningsman på exportavdelningen, vilket jag trivdes alldeles utmärkt med.

Tidigt 1968 fick jag se en annons i Hallandsposten där färjerederiet Lion Ferry i Halmstad sökte en teknisk assistent till driftsavdelningen, eftersom man skulle bygga flera nya stora passagerarfärjor. Jag sökte och fick jobbet bland 40 sökande tack vare min bakgrund både som fartygsmaskinist, handelskorrespondent och cellulosatekniker. Jag arbetade alltså i Halmstad, men bodde fortfarande kvar i Oskarström i den villa som jag efter några år hade köpt där.

Vid något tillfälle åkte jag upp till Stockholm och deltog i ett träningsläger med en japansk instruktör, nämligen Masuyama *sensei*. Hans stil var dock inte *shōtōkan*, utan en variation på *shito-ryū*, nämligen *shōrin-ryū*. Jag frågade honom om det var möjligt för mig att gradera mig vid detta tillfälle. Han gick med på detta och min gradering skedde i direkt anslutning till ett träningspass. Jag fick visa upp en del *kumite*-former och sedan alla de *kata* jag "kunde". Eftersom mitt gröna judo-bälte angav 3:e kyū så var det till den graden jag ville pröva.

De andra kunde inte på långa vägar så många *kata* och de blev därför imponerade. Jag blev alltså graderad till 3:e kyū och kunde därför behålla mitt gröna judo-bälte, som var den färg som då användes i denna *shito-ryū*-stil för 3:e kyū. Jag var naturligtvis medveten om att jag inte var graderad i *shōtōkan*-stilen, men i brist på annat så godtog jag med en viss glädje denna gradering.

Första kontakten med en japansk *shōtōkan-sensei*

Sommaren 1968 åkte jag själv tillsammans med Tommy Sandberg, en av de tidigaste medlemmarna i Zendōkai, till Paris och tränade med Kase *sensei* i 10 dagar. Vi fick nu möta vår förste japanske *shōtōkan*-instruktör och vi blev oerhört imponerade av hans tekniker. Hans *mae-geri* och *oi-tsuki* var oerhört snabba. Vi tränade två timmar varje kväll mellan klockan 9-11. Den sena träningstiden berodde på den oerhörda värmen under juli månad i Paris, som framåt kvällen lindrades något, men det var ändå fruktansvärt varmt i lokalen.

På golvet i lokalen låg det på vissa ställen små sandsäckar för att vi inte skulle trampa ned i de hål som Kase hade gjort vid sina kraftfulla förflyttningar och stampsparkar. Jag kommer ihåg att Tommy tyckte att Kase var belåten, som han uttryckte det. Antagligen var det ett dåtida uttryck som förutom sin sedvanliga betydelse även kunde användas i betydelsen gemytlig.

Kase lärde oss att dra *jōdan age-uke* från knähöjd och inte från höftposition, och allt sedan dess har jag alltid dragit blockeringen från hängande position och lär också ut detta med undantag för *kata Hangetsu*, där höftpositionen är självklar.

Vi hade alltså dagarna fria i Paris och gjorde långa stadsvandringar och lärde oss att hitta ganska så bra. Vår träningslokal, där vi också bodde i en del som var judo-lokal och därför hade mattor, fanns i latin-kvarteren på adressen Bergsgatan 34, d.v.s. Rue de la Montagne 34. Jag hade repeterat min franska, vilket var till god hjälp under hela vår vistelse, eftersom fransmännen vägrade att tala något annat än franska. Ett problem var i våra *kumite* övningar när man skulle ange *jōdan*, *chūdan* och *gedan*, eftersom man uttalade orden på franska, varför alla lät exakt lika dant i våra öron.

Träningen var relativt mild, eftersom Kase var en pratsam person, så det blev ganska långa avbrott, vilket gjorde att man lätt kunde stelna till. Vi väntade oss följaktligen att även graderingen skulle vara ganska snäll. Men vi bedrog oss!

Graderingen skedde mitt på dagen i sommarhettan. Kase förklarade att man inte kan gradera en utvilad grupp. Graderingen inleddes följaktligen med minst en timme lång intensivträning där *yame* och *yōi* bands ihop till ett ord med bindestreck, alltså *yame-yōi*. Bl.a. fick vi göra trippelsparkar *yoko-geri keage-kekomi-keage* under förflyttning i *kiba-dachi*.

Jag hade nu fått veta att man i *shōtōkan*-stilen använde brunt bälte i graderna 3-kyū till 1-kyū så när jag anmälde mig till gradering till 2:e kyū med mitt gröna bälte blev jag upplyst om detta.

Efter det plågsamma passet började graderingen omedelbart. När det var min tur fick jag börja med att visa upp den aktuella *kata*-form som då gällde, d.v.s. *Bassai Dai*. Jag var ju uttröttad av det föregående träningspasset, men det var ju alla de andra också. Jag utförde min *kata* så tekniskt som jag kunde, men Kase verkade inte särskilt imponerad och jag blev som väl var underkänd. Hans synpunkter förändrade nämligen min karate för all framtid. Han förklarade att det inte bara var rena tekniker som gällde, utan i ännu högre grad inlevelse och budo-spirit, vilket jag uppenbarligen inte hade visat upp. Tommy Sandberg blev däremot godkänd till 4:e kyū med *Heian godan*.

Här inne bodde vi i en liten judo-*dōjō* under ganska så primitiva förhållanden

Henri Plee informerade mig om att man i London hade börjat träningsläger ute i stadsdelen Crystal Palace både i maj och september och han gav mig adressen till en kontaktman vid namn Terry O'Neil.

Vår träning börjar i Crystal Palace 1969

Nästa år, alltså 1969, kontaktade jag Terry O'Neil brevledes och bad om närmare information om träningslägret i maj månad. Jag fick den önskade informationen och anmälde mig till träningslägret i maj. Dessa träningsläger var uppdelade i två veckolånga pass, som man kunde anmäla sig till endera eller båda. Första veckan var alltid bara *kata* och andra veckan var allmänt hållen. Jag anmälde mig till *kata*-

veckan och skickade över träningsavgiften till Terry O'Neil i pundsedlar i ett kuvert. Han bekräftade snabbt att jag var anmäld och mycket välkommen som den förste svensk i dessa träningsläger.

Jag åkte tåg till Bremerhaven och därifrån med en av Lion Ferrys stora passagerarfärjor, Prins Oberon, till Norwich. Tack vare min anställning på rederiet blev jag väl emottagen av fartygets befälhavare och fick övernatta i en mycket fin hytt utan kostnad. Jag blev också bjuden på både det ena och det andra.

Från Norwich blev det bussresa in till London och vidare med taxi den ganska långa resan ut till Crystal Palace. Jag hade planerat resan så att jag anlände till London en söndag. Under de första resorna bodde jag på anläggningens hotell och slapp alltså att åka in till Bayswater, som det blev under senare år.

Efter frukost på måndagsmorgonen fick jag för första gången se de japanska instruktörerna när de anlände efter sitt sedvanliga löpningsspass på tidig morgon. Jag tror att de var sex stycken.

När jag senare anlände till själva träningshallen skulle alla deltagare prickas av på en synnerligen lång lista. Enoeda *sensei* var själv närvarande, men det var en ung flicka som skötte själva avprickningen. När han fick veta att jag var svensk blev han intresserad och frågade dessutom hur gammal jag var. Jag kunde då bekräfta att jag var "35 år idag", eftersom jag faktiskt hade födelsedag min första träningsdag i London. Både han och flickan gratulerade mig på födelsedagen och tack vare den lilla ordväxlingen kom han ihåg mig även i fortsättningen och jag fick en gemytlig och ganska personlig kontakt med den store, som ju var högste chef för träningslägret.

Jag hade fortfarande mitt gröna bälte, men gick med i brunbältesgruppen, eftersom jag ju ändå betraktade mig som 3:kyū. Som väl var så var det ingen som ifrågasatte detta.

Eftersom jag skulle delta i *kata*-veckan fick jag en ordentlig genomgång av fyra *kata*. Vi hade samma *kata* både på förmiddagen och eftermiddagen och på fredag förmiddag repeterade vi dessa *kata*. Jag minns att det var *Kanku Dai* första dagen och att det var Asano *sensei* som instruerade. Av övriga *kata* minns jag bara att det var Enoeda som själv lärde ut *kata Jitte*, som var en av hans *tokui-kata*. Nakayama *sensei* lär själv ha sagt att om man vill se *Jitte*, så skall den framföras av Enoeda. Vid ett tillfälle när vi stod i *Yama-kamae* kom han bakifrån och tog tag i mina armar och tryckte hårt med knäet mot min bakdel och förklarade skrattande att man måste dra in ändan i *kiba-dachi*. Jag tog till mig lärdomen och använder än i dag samma metod för att lära ut denna teknik.

Vi tränade två tvåtimmarspass varje dag fram till fredagen då vi bara tränade på förmiddagen. Vid träningspassen i Crystal Palace anslöt sig Kase sedvanligt först på torsdagen och till min glädje kände han igen mig från Paris.

På fredag eftermiddag var det alltså gradering och jag ställde upp till 2:e kyū och fick välja *Bassai Dai*, men denna gång gjorde jag den med betydligt mera *budo*-spirit än i Paris. Till min glädje blev jag godkänd och bytte bältesfärgen från grönt till blått, vilket var det system vi fortfarande använde i Zendōkai. Det blåa bältet köpte jag i en liten sportaffär ute i Crystal Palace så att jag kunde bära detta bälte direkt när jag återkom till klubben hemma i Oskarström.

Redan vid mitt första besök i Crystal Palace fick jag nära kontakt med Kato *sensei*, som berättade att han precis hade tagit 4:e dan med *kata Jion*. Han talade också om att han hade blivit underkänd vid första försöket i *ju-kumite*. Jag studerade då det japanska språket intensivt och kunde följaktligen föra samtal på japanska, vilket förde oss litet närmare varandra.

Det var alltid en stor tävling efter träningslägret i Crystal Palace, ofta engelska mästerskapen eller EM. Vid dessa tävlingar gjorde de japanska instruktörerna uppvisningar och Kase framförde alltid *kata Meikyō*, som han själv av gammal tradition alltid utropade som *Rōhai*.

Jag hade, bortsett från den enormt hårda och disciplinerade träningen, en mycket skön vecka ute i Crystal Palace och lärde känna pubarna och restaurangerna som låg ovanför den långa uppforsbacken till själva centrum. Vid varje besök i Crystal Palace fick man benhinneinflammation på grund av den mycket långa och branta backen.

Jag hade också fått mycket god kontakt med två tyskar och vi brukade tillbringa kvällarna tillsammans på pubarna, de indiska restaurangerna och den lilla kinesiska restaurangen Sun Sun, där även japanerna brukade samlas.

Jag hade talat om för Enoeda att jag hade en shōtōkan-klubb hemma i Sverige och att jag förra året hade tränat med Kase i Paris. Trots att det var den enda shōtōkan-klubben i Sverige så föreslog han att jag skulle bilda en JKA-organisation i Sverige, eftersom han räknade med att shōtōkan-karaten skulle sprida sig även i Sverige precis som den då gjorde i många andra europeiska länder. Jag utgick från att det skulle ta alltför mycket tid så jag sköt det där på framtiden.

Vid ett besök i London var Bosse Anderberg med för första gången. Träningspasset slutade med en rejäl stretching som leddes av Enoeda och när vi satt på golvet med benen utsträckta åt sidorna så långt som möjligt, skulle vi böja oss mot golvet så mycket vi kunde. Bosse, som av naturen hade en viss återhållsamhet i obehagliga övningar, kom inte särskilt långt ner i övningen. Detta uppmärksammades av Enoeda som gick fram bakifrån till Bosse och la snällt ena handen på Bosses rygg och lutade sig fram mot Bosse och tilltalade honom helt vänligt. Bosse blev helt naturligt smickrad över detta och glömde helt bort att hålla emot i den obehagliga övningen. Enoeda tryckte därför ner Bosse så att han kom nästan lika långt ner som jag själv och gav uttryck för stor smärta.

Under våra första besök i Crystal Palace bodde vi på det hotell som tillhörde anläggningen. När vi skulle hämta våra nycklar var Bosse först framme vid portierdisken och sa till damen innanför disken: Can I have the key (kän ajj häv de ki). Damen la då till det lilla ordet *please* för att upplysa Bosse om att det var så man sa i England, varvid Bosse mumlade fram ett *plis*. Förhoppningsvis la han till detta viktiga ord i även fortsättningen.

Fortsatt träning i Oskarström

Hemma i Oskarström fortsatte vi vår hårda träning med tre vardagspass, måndag, onsdag och fredag och på veckoslutet tränade vi alltid två timmar på förmiddagen och två timmar på eftermiddagen. Dessa veckoslutspass var fri träning, vilket alltså var mycket personligt utvecklande. Personlig vidareutveckling kallas för *kaizen* på japanska. Detta system använde vi fortfarande under hela min tid i Zendōkai.

Under julhelgen sänkte man värmen i hela Maredsskolan så det var till slut bara jag själv som då tränade. Vid en sådan ensam söndagsträning var det 11 grader varmt i lokalen, så golvet var ju iskallt. Men även vid denna låga temperatur kan man hålla värmen med hård träning.

Enligt japansk tradition gjorde vi på den tiden oerhört många upprepningar, som t.ex. att vi började med 50 *mae-geri* på varje ben och vid varje skifte gick vi ner med 5 upprepningar, alltså 50, 45, 40 o.s.v. Detta innebar att man gjorde 600 sparkar och det tog 17 minuter att utföra och var ett viktigt inslag, men kanske inte alltid så populärt. Jag gjorde dessa övningar framförallt hemma vid sidan om de sedvanliga passen.

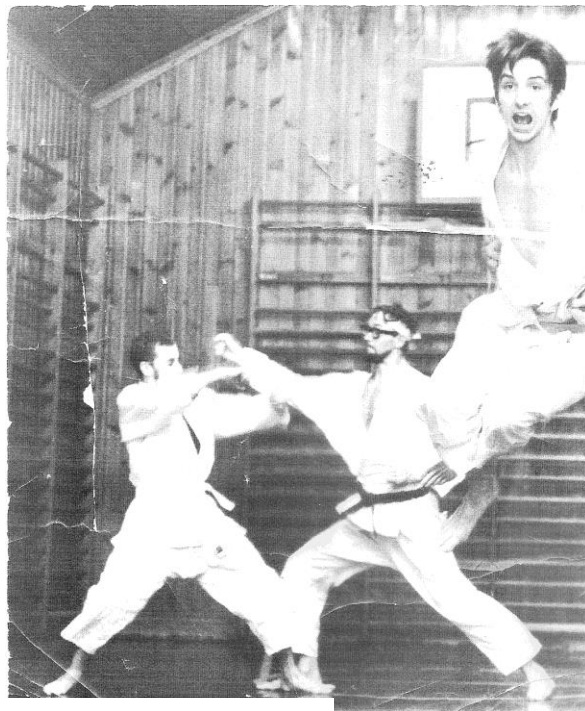
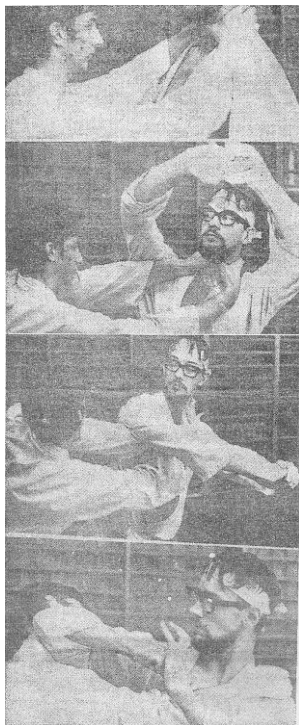
Vår verksamhet hade kommit till Hallandspostens kännedom och vi fick vid ett tillfälle besök av en reporter och en fotograf. Reportern ville då ta ett gruppfoto av de närvarande och vi skulle därför sitta i rad, men med några stående i mitten där bakom. I egenskap av instruktör skulle jag själv sitta i mitten för att väl synas. Bosse Anderberg satte sig längst ut till vänster och precis när fotografen tog bilden

reste sig Bosse upp och såg viktig ut. När man såg bilden fick man naturligtvis det intrycket att det var Bosse som var stor klubbledare. Nedanstående bild är tagen senare och har inte med detta att göra.

Från gamla Zendōkai syns här Hagslätt, Tommy Sandberg, Tom Otterdahl, Josef Berta, Marko Korpi, jag själv och Bosse Anderberg, den s.k. Djävelberg och vi var lika långhåriga allihop.

Från gamla Zendōkai i Oskarström

Crystal Palace 1970

Våren 1970 gjorde jag mitt andra besök i Crystal Palace, men den här gången hade jag sällskap med en tidig Zendōkai-medlem, vars namn jag har glömt, men jag minns att jag kallade honom för Lisa på grund av hans långa, röda hår. Vi deltog båda veckorna och första veckan var som brukligt helt ägnad åt *kata*. Träningen var som vanligt oerhört hård och när veckoslutet kom var man helt färdig och undrade hur man skulle klara av ännu en veckas dubbla tvåtimmarspass.

Vid veckoslutet var vi tvungna att lämna anläggningens hotell och vi blev anvisade till ett äldre skotskt par hos vilka vi fick hyra ett rum, men dessvärre med bara en enda säng. Det är enda gången i mitt liv som jag har delat säng med en mansperson och jag minns att vi båda gjorde oss så smala som möjligt. Den gamle skotten var ungefär 90 år gammal och berättade att han hade deltagit i olympiska spelen i sprinterlöpning för enormt länge sedan. Han arbetade nu som springpojke i en affär.

På lördagen var det Shōtōkan-EM i Crystal Palace och vi fick för första gången se en riktig karatetävling. Vid några tillfällen under tävlingens gång ropade man upp något namn som jag inte uppfattade mer än att det var en person från Sweden. Vederbörande dök aldrig upp och jag tyckte att det var mycket dåligt stil att lämna *walk over*.

Under veckohelgen kände vi hur krafterna återvände och när vi nästa måndagsmorgon kom till förmiddagspasset såg vi fram mot ännu en veckas hårdträning. Jag frågade då Enoeda vem den där svensken var som inte dök upp. Han slog ut med armarna och skrattade och sa att det var jag. Han hade anmält mig till tävlingen i båda *kumite* och *kata*, men eftersom vi bodde på annat håll under helgen hade han inte kunnat meddela mig. Detta sätt att skratta och slå ut med armarna var typiskt för Enoeda och jag skulle få uppleva detta många gånger.

Vi hade emellertid missbedömt vår återhämningsförmåga och redan under uppvärmningen var vi nästan slut. Hur vi uthärdade den andra veckan är ett mysterium, men vi missade inte ett enda träningspass. På fredagen ställde jag upp på graderingen och blev nu godkänd till 1:e kyū, ännu en gång med *Bassai Dai*, och kunde följaktligen bära brunt bälte med gott samvete.

Vid denna tid var de japanska domarna alltid klädda i *karate-gi* med en kavaj hängande över karate-dräkten. När de gjorde sina alltid mycket uppskattade uppvisningar tog de bara av sig kavajen och började uppvisningarna utan någon som helst uppvärmning. Enoeda själv brukade ofta göra självförsvarsuppvisningar och han var minst sagt hårdhänt så att man ibland undrade hur hans offer kunde resa sig utan hjälp.

Golvet i Crystal Palace var definitivt inte avsett för barfotaträning. Det var torrt så att man gled vid alla förflyttningar. Några kloka engelsmän hade därför placerat ut våta trasor vid sidorna av träningshallen och dessa utnyttjades flitigt. Den ende som tyckte att golvet var perfekt var Marko Korpi, eftersom han hade en kraftfull fotsvett och därför aldrig behövde uppsöka de våta trasorna.

Vår första kontakt med Ted Hedlund

I slutet av 60-talet köpte jag villa i Oskarström. Eftersom jag aldrig har haft bil så byggde jag omedelbart om garaget till en träningslokal med *makiwara*, sparksäck och redskap för styrketräning. Jag har alltsedan dess haft tillgång till egen träningslokal i anslutning till min bostad.

Vid denna tid hade jag god kontakt med Kurt Durevall i Göteborg, som då gav ut en budo-tidskrift och även hade en firma som sålde budoartiklar. Från honom köpte vi karatedräkter och bälten. Kurt Dure-

vall nämnde att det hade kommit en amerikan till Malmö och där startat en karateklubb. Jag fick telefonnummer och ringde upp amerikanen, som jag då hade fått veta var av svenskt ursprung och hette Ted Hedlund. Jag frågade om vi fick komma ner till Malmö och delta i ett av hans träningspass, vilket han inte hade något emot. Vi fick också veta att klubben var en underavdelning till den stora föreningen Enighet. Detta bör ha varit 1971.

Vi åkte ner 4-5 stycken från Oskarström och hittade lokalen i den gamla saluhallen. Jag fick hälsa på Hedlund, som då var 2:e dan och hade tränat karate i Chicago ungefär lika länge som jag själv hade tränat, d.v.s. ca 6 år, men han hade haft förmånen att hela tiden träna under en japansk instruktör.

Alla medlemmarna i Malmö-klubben var vitbältade nybörjare och bland dem fanns flera som sedan fortsatte och steg i graderna, t.ex. Leif Almö. Vi tränade ganska så hårt, mycket *kihon* och *kumite* och lite *kata*. Till slut ville Hedlund gå *ju-kumite* mot oss från Oskarström för att visa sin skicklighet i fight. Eftersom vi i första hand hade tränat *kata* och grundläggande *kumite*, d.v.s. *sambon* och *ippon kumite* och inte hade mycket erfarenhet av free-fight blev vi ordentligt misshandlade. Både jag själv och Tommy Sandberg blödde från ansiktet och Hedlunds dåvarande hustru, som satt och tittade på, blev ordentligt upprörd över spektaklet. Hans egna elever däremot var mycket belåtna med att få visa upp vad deras egen *sensei* kunde prestera. Trots allt så fortsatte vi att åka ner till Malmö då och då och lärde så småningom känna medlemmarna i Malmö-klubben.

Våra sommarläger börjar i Malmö

Nästa år, d.v.s. 1972, åkte vi som vanligt i början av maj ett nu större antal medlemmar från Zendōkai åter till Crystal Palace, men den här gången hade vi fått sällskap av både Ted Hedlund och flera av hans elever. Han frågade mig då om jag hade hört talas om en japansk instruktör som skulle vara verksam i Paris och vars namn var Kase. Jag kunde då upplysa Hedlund om att jag hade tränat med Kase både i Paris och i London och att vi var mer eller mindre kompisar vid det här laget och att han troligen som vanligt skulle komma till Crystal Palace i slutet av den första träningsveckan.

Även Hedlund fick nu god kontakt med Kato och bjöd in honom till det blivande rutinmässiga sommarträningslägret senare under sommaren. Så skedde också och sista veckan i juli var vi en stor grupp från Zendōkai som åkte ner till Malmö. Vi hyrde in oss i ett par rum i en stor lägenhet på Föreningsgatan och den fryntliga hyresvärdinnan hette Helga Carlsson och vi kom att bo där även under ett antal efterföljande sommarläger. När Helga fick se oss alla omklädda i våra vita karatedräkter frågade hon Bosse Anderberg vad det där var för konstiga kläder. Bosse kunde då upplysa Helga om att det var Svenska Korvhandlarnas Riksförbund som hade årsmöte i Malmö. Jaså, är det det (ä de dä), svarade då Helga.

På sommarlägret 1972 med Kato prövade jag till 1:e dan, men blev underkänd i *kumite*. Senare samma år hade man ett sådant träningsläger i Uppsala och jag provade ännu en gång till 1:e dan och blev som väl var godkänd. Jag inköpte snarast ett svart bälte, som jag hade på mig vid nästa träningspass i Maredsskolan. Jag var ju van vid att själv utropa hälsning med *orei*, men denna gång hann Sven-Göte före och utropade på klassiskt manér *Sensei ni orei*, vilket jag inte hade väntat mig, men som värmde i själen.

Det var som vanligt alltid trevligt att träffa Kato igen och vid ett tillfälle sa han att Tom Otterdahl kunde visa upp bästa *kiba-dachi* av allihop, "including black belts". Vid samma tillfälle fick jag personligen av Kato tillstånd att gradera upp till 1:e kyū, vilket jag också gjorde. Detta tillstånd fick jag alltså av Kato och inte av Hedlund, som denne senare har påstått.

Vid detta sommarläger deltog nu även tre stockholmare som tränade Shōtōkai under Bo Ekström i Stockholm. I samband med detta läger bytte de stil till Shōtōkan.

Efter ett av träningspassen ute i Sibbarp sa Kato till mig att jag skulle få lära mig *kata Meikyo*. Varken Hedlund eller någon av stockholmarna blev erbjudna att delta, utan denna lektion var helt privat, vilket jag tog som en personlig ära.

En speciell övning som infördes av Kato *sensei* var att vi fick ställa oss två och två framför varandra i *kibadachi*-ställning. Den ene skulle då lägga armarna i kors över bröstet och skydda solar plexus. Den andre skulle då slå kraftiga *choku-tsuki* mot den andres mage och övningen gick ut på att lära sig spänna magmuskulerna så att man tålde även ganska hårda smällar. Kato *sensei* ville testa detta på mig och han började slå allt hårdare och till slut så han "good stomach muscles". Dagen därpå hade jag faktiskt blåmärken över hela magen, vilket jag aldrig har haft varken före eller efter detta kraftprov.

SSA bildas

Under veckan bestämdes att vi skulle starta upp en svensk JKA-organisation. Jag själv valdes till kassör, Leif Almö till ordförande och någon av stockholmarna till sekreterare. Organisationen fick namnet SSA, Swedish Shōtōkan Association. I och med detta var vi nu flera personer som bidrog till att shōtōkan-karate kom att breda ut sig i Sverige, men jag kan i stort bara beskriva utvecklingen från min egen erfarenhet och egna synpunkter.

Jag tyckte inte om uppdraget som kassör. Jag hade öppnat ett bankgiro för SSA och det var mycket arbete att hantera alla årsavgifter och graderingsavgifter. Efter ca 6 månader blev jag dock uppringd av Leif Almö som kunde berätta att man hade haft ett möte i Malmö och därvid valt en ny kassör, nämligen Anki Eriksson. Jag var glad att jag slapp det tråkiga arbetet, men undrade dock hur det kom sig att man hade haft ett sådant möte utan att jag själv var närvarande. Tanken föresvävade mig, att man hade bättre kontroll på pengarna om kassören fanns i Malmö.

Tidig tävlingsverksamhet

1972 var det en internationell tävling i Köpenhamn och många från Zendōkai åkte dit för att titta på och även tävla. Man skulle tävla i lag-*kata* och man bestämde att en representant för de första klubbarna i SSA skulle stå för detta och man valde *kata Bassai Dai*. Det var jag själv och Leif Söderberg och en tredje person från Enighet och vi testade tillsammans i ett omklädningsrum, men det blev mest oreda, så jag föreslog att Zendōkai skulle stå för framförandet. Tommy Sandberg, Bengt Persson och jag själv utförde då Bassai Dai i omklädningsrummet med sedvanlig "timing" och vi fick uppdraget. Vi vann inte med vår lag-*kata* och jag minns heller inte vilken placering vi fick.

Sverige mötte England i *kumite* och Ted Hedlund lottades mot Terry O'Neil. Det blev en jämn kamp, men till slut fick Hedlund in en *Shōtōkan mawashi-geri* i huvudet på Terry O'Neil. Eftersom en *Shōtōkan mawashi-geri* utförs med *koshi* blev resultatet att Terry O'Neil knockades och enligt dåtidens hårdare regler på kontroll diskvalificerades Hedlund. Han hävdade dock själv att han egentligen hade vunnit och det låg väl någonting i det.

Vi var ganska ofta i Köpenhamn och deltog i olika träningspass och vi hade lärt oss att hitta till den japanska restaurangen Tokyo där vi satt på golvet och åt Suki-yaki och drack öl och sake.

Zendōkai gör lag-kata i Köpenhamn 1972: Bengt Persson, jag själv och Tommy Sandberg

SM i Stockholm

Vi deltog nu på alla SM och vid ett av de första deltog jag själv i laget och vi mötte till slut Enighet. Det var Shingo Ohgami som var matchdomare. Jag hade själv startnummer 5 och gick alltså upp sist. Vi hade förlorat alla de föregående matcherna och jag fick möta en storväxt person. Efter en stund fick jag in en *mae-geri* som gav *wazaari*, och det var den första poängen som vi fick, dessvärre även den sista. I slutet av matchen fick jag en *jōdan koshi mawashi-geri* i höger öga och gick ner i knästående på mattan. Bosse Anderberg, som också ingick i laget, sa efteråt att jag hade gått ner på ena knäet på ett prydligt och värdigt sätt. Detta hjälpte dessvärre inte mycket, för jag blev tvungen att avbryta föreställningen och därmed förlorade jag matchen. Zendōkai hade alltså förlorat med 5-0 mot Enighet, men jag var ändå nöjd med att jag var den ende från Zendōkai som hade fått poäng.

Jag kunde inte se med högerögat och trodde att jag hade blivit helt blind, men det visade sig att ögat bara hade svullnat igen inom några få sekunder, men detta insåg jag inte med det samma så jag sa till lagkamraterna att jag hade blivit blind på ena ögat. När de övriga i laget såg mitt öga så var det någon som kom fram och öppnade ögat med fingrarna, så att jag till min stora lättnad kunde konstatera att jag inte var enögd på riktigt.

På kvällen gick hela sällskapet från Zendōkai till en kinesisk restaurang i Gamla Stan och när dörrvaktmästaren såg mitt öga blev han upprörd och frågade vad jag hade råkat ut för. Jag sa därför *Kung Fu* och han blev mäktigt imponerad och gav oss ett utmärkt borde, där vi till slut glömde bort mitt öga.

Nästa dag fortsatte tävlingarna och när Shingo fick se mitt öga blev han bestört och sa att han skulle ha diskat min motståndare om han hade insett hur allvarligt sparken hade tagit, men detta hade ju dock inte påverkat tävlingsresultatet.

Märkliga händelser i Milano

Senare samma år var det JKA-EM i Milano och jag själv deltog i individuell *kumite* och *kata*. Jag var den ende från Zendōkai som deltog och jag åkte tillsammans med Leif Almö och en polack som var medlem i Enighet. Han var enbent med protes, men körde bilen hela vägen över alperna till Milano. När vi

rastade längst upp på bergen tog Leif Almö fram sin något omoderna kamera, som jag kallade för lådkameran, och han sa att vi nu skulle sätta schweizarna på plats. Som bekant var Schweiz en av de bästa tillverkarna av kameror.

Innan vi åkte ner till Italien hade vi läst om att det hade börjat förekomma jordskalv i närheten av Milano, så det var med blandade känslor vi åkte dit, eftersom vi nordbor ju inte var vana vid dylika hemsckheter.

Jag själv framförde *Bassai Dai* i *kata*-tävlingen, men lyckades inte gå till final. Jag var då 1:e kyū och i *kumite* fick jag möta en erfaren 2:e danare, vars nationalitet jag nu har glömt. Leif Almö sa efteråt att jag hade haft flera *gyaku-tsuki* inne, men som domarna inte reagerade på, och jag var själv heller inte medveten om detta. På något vis resignerade jag och förlorade matchen.

Bland *kata*-domarna fanns då en synnerligen korpulent jugoslavisk man med rödbrusigt ansikte och mustascher som var så stora att de tycktes vila på hans axlar.

Mitt under pågående *kata*-tävling hördes plötsligt ljudliga snarkningar från den storvuxne mannen, som satt med huvudet hängande ner på bröstet. När detta uppmärksammades avbröts tävlingen och den uppenbarligen överförfriskade domaren byttes ut till en mera representativ sådan och som inte hade några problem med att hålla sig vaken.

Även Nakayama själv var närvarande och kom vid ett tillfälle fram till Leif och mig och hälsade personligen på oss. Vi kände oss väldigt stolta över uppmärksamheten och speciellt hedrade eftersom han frågade vilken nation vi kom ifrån.

Dagen efter tävlingen hölls ett större möte med representanter för alla deltagande nationer. Mötet ägde rum i en stor källarlokal under det stora och fina hotellet där deltagarna från de olika nationerna bodde. Ted Hedlund och jag själv skulle representera Sverige under mötet och jag kände en viss olust att gå ner i lokalen under det jättelika hotellet med tanke på risken för jordskalv.

Deltagarna på mötet placerades på långa stolsrader där stolarna var sammanlänkade ungefär som i en biografssalong. Jag satt själv längst ut på vänsterkanten i bänkraden längst bak och bredvid mig satt Ted Hedlund.

När mötet precis hade börjat kände jag en obehaglig vibration i bänkraden och anade att det var ett förskälv som orsakade skakningarna. Det hela var för mig synnerligen obehagligt, men till min förvåning reagerade ingen av de övriga och mötet avbröts alltså inte.

Eftersom jag inte ville verka överspänd sa jag inget om mina farhågor till Ted, som tycktes vara helt upptagen av det som diskuterades. Skakningarna upphörde som väl var efter några sekunder, som jag dock upplevde som betydligt längre än vanliga standardsekunder.

Efter några minuter återkom emellertid skälvet, denna gång betydligt kraftigare och jag kände stor oro, på gränsen till förfäran. Tanken på att grävas fram under rasmassorna av räddningsmanskap med sök-hundar kändes definitivt olustig.

De övriga deltagarna måste ha varit totalt avtrubbade, eftersom ingen visade tecken på oro. Den här gången ville skakningarna inte lägga sig så jag insåg att jag inte kunde klara av detta längre. Jag sa till Ted att jag måste gå på toaletten, vilket var en förevändning för att kunna lämna etablissemangen och komma ut ur byggnaden innan den kollapsade.

Jag reste mig på knäsvaga ben och gick längs med bänkraden mot utgången som låg på höger sida, d.v.s. så långt som möjligt från min egen sittplats. På stolen längst ut till höger på samma bänkrad såg jag att den storvuxne jugoslaviske "kata-domaren" satt, uppenbarligen ordentligt fyllesjuk.

Han verkade nervös, om det var på grund av bakruset eller jordskalvet kunde jag inte avgöra och han vippade oavbrutet på ett av sina överdimensionerade ben. Hans enorma lår satte hela bänkraden i kraftiga skakningar, så att personen som satt jämte honom hela tiden fick rätta till glasögonen, som gled ner på näsan.

Jag insåg att det var hans benrörelser som fortplantade sig genom hela bänkraden med en amplitud som tilltog med det ökande avståndet från epicentrum. Vibrationerna förstärktes alltså enligt fysikens lagar, precis som svallvågorna breder ut sig efter ett fartyg. När jag insåg sambandet mellan massa och rörelseenergi kände jag att färgen återkom till mitt ansikte och behovet att uppsöka toaletten, d.v.s. lämna byggnaden, försvann som genom ett trollslag.

Vid mötet begärde en deltagare från Israel ordet och frågade varför inte Israel fick vara med och tävla i Europamästerskapen, när Turkiet fick vara med. På detta möte var även den store Nishiyama *sensei* med, trots att han ju egentligen representerade USA.

Han bad om ett genmäle och gick fram till en stor svart tavla och ritade med en kritbit upp hela världskartan utan att släppa upp kritan från tavlan. Det han gjorde var ett mästerverk och visade vilken intelligens och kunskap denne man besatt. Han visade tydligt gränserna mellan Europa och Asien och förklarade att Turkiet tillhörde Europa tack vare den lilla del av Turkiet som faktiskt ligger i Europa och där även en del av Istanbul ligger. Även om större delen av Turkiet ligger i Asien, så betraktas alltså Turkiet som europeiskt, medan däremot Israel tillhör Asien.

Ingen kunde säga emot honom och han förklarade för Israelerna att de skulle tävla i de asiatiska mästerskapen och inte i de europeiska. Inför denna kraftfulla argumentation fick israelerna ge sig.

Under vår vistelse i Milano gick Leif Almö, polacken och jag vid ett tillfälle till en restaurang för avnjuta en typiskt italiensk middag. Vi plockade själva till oss av delikatesserna och fastnade alla för en grillrätt som såg delikat ut. Vi tog till oss rejäla portioner och åt med god aptit. När vi hade tagit till oss ännu en omgång kom en av kyparna fram till vårt bord och tittade roat på oss och sa "kväk, kväk". Vi insåg då till vår bestörtning att vi hade ätit grodlår. Vi avbröt i all hast våra utsvävningar.

På hemresan åkte vi med ett av Lion Ferrys fartyg från Travemünde till Malmö och när vi kom ombord tog jag genast kontakt med fartygets befälhavare. Eftersom jag var anställd på rederiets inspektionsavdelning kände vi väl till varandra och han bjöd upp oss till sin befälsinredning. När de övriga hälsade på befälhavaren var det första polacken sa: "Har du ätit grodor någon gång". Jag tyckte kommentaren var något olämplig, men befälhavaren förklarade att han faktiskt hade missat detta. Grodlårsförtäringen i Milano hade tydligen gått polacken djupt till sinnes. Efter den något egendomliga inledningen blev vi bjudna på sedvanliga starkvaror och efter ett tag hade vi alla glömt grodlåren.

SSA växer

Det blev nu efter hand allt fler klubbar som bildades och anslöt sig till SSA, men det dröjde dock inte länge förrän även stockholmarna ville vara med och ha bättre kontroll på hanteringen av pengarna. Resultatet blev att man delade upp SSA i två delar, nämligen Norra och Södra SSA och jag har för mig att denna uppdelning gällde under hela min tid i SSA.

Min graderingsverksamhet utökades efterhand till de övriga klubbarna som växte upp i Halland och Småland och efter varje gradering skickade jag alltså in avgifterna till Malmö och meningen var att vi

då skulle få graderingskort och diplom. Detta dröjde emellertid upp till två år och när diplomerna äntligen kom, hade de flesta slutat att träna och högarna av sådana diplom växte, eftersom jag tyckte att det var synd att slänga dem.

VM i Tokyo 1973 och oväntade händelser

1973 var det Shōtōkan VM i Tokyo och i det svenska laget ingick även jag själv för att tävla i *kata*. Kato var ledare för både det svenska och det danska laget. När vi åkte från Malmö med färjan till Köpenhamn var Hedlunds dåvarande hustru med och tog avsked av oss och vad jag har förstått skiljde de sig strax därefter.

Det var min första flygresan och det var med blandade känslor jag gick ombord på JAL-planet. Planet var specialchartrat för de europeiska lagen så ombord fanns redan en mängd karateka från hela Europa. Flygresan gick som väl var bra och när jag lämnade planet sa jag till flygvärdinnan som stod vid utgången att det var väl att det hade gått bra. Hon log och sa att det faktiskt brukade göra det.

Utanför flygplatsens utgång stod Kanasawa *sensei* med en mycket stor grupp karateka som gjorde *gyaku-tsuki* med *kiai* för att ta emot oss.

Inför resan hade jag förberett mig väl med mina studier i japanska, vilket jag hade mycket stor nytta av, eftersom det inte var många japaner som kunde eller ville tala engelska.

De första dagarna bodde vi på ett mycket fint hotell fram till tävlingarna. Under dessa de första dagarna fick jag mycket god kontakt med Henry Larsson från Enighet, som Huggarn hade döpt till Apachen, och vi var ofta ute på stadens gator tillsammans.

Vid ett sådant tillfälle fick vi för oss att vi skulle uppsöka ett japanskt badhus och vi tog följaktligen en taxi och lät chauffören förstå att vi önskade besöka en dylik inrättning. Han körde oss utan problem till en större byggnad och förklarade att detta var ett av de bästa badhusen i Tokyo. Badhuset tycktes vara en del av ett större hotell.

Vi trädde in i huset och betalade en badavgift och blev visade till en hytt, där vi lämnades ensamma för att klä av oss. Vi gjorde så och öppnade sedan badhyttens skjutdörr och tittade oss villrådigt omkring. Ingen fanns i närheten för rådfrågning och de många skyltarna med japanska skrivtecken gav oss ingen vägledning, så vi begav oss iväg på egen hand för att hitta bastuavdelningen.

Vi kände oss litet fåniga där vi spankulerade omkring spritt språngande nakna utan att finna någon dörr som antydde var bastun var belägen.

Efter en stunds kringirrande hittade vi äntligen ett par svängdörrar tillverkade av rostfri plåt och vi kunde höra ljudet av slamrande badbaljor och de kvinnliga baderskornas tjatrande. Vi kände oss lättade och öppnade svängdörrarna och steg in. Sorlet innanför dörrarna upphörde och ersattes av några enstaka fnissande.

Vi hade under vår nakna promenad irrat bort oss helt och hållet och hamnat i ett stort restaurangkök som tillhörde byggnadens hotellavdelning. De japanska kokerskorna fnittrade förtjust när de såg våra storvuxna västerländska kroppar och de ropade på sina kolleger i kökets övriga utrymmen.

Till slut kom köksmästaren själv fram till oss och bugade artigt och förklarade på någon sorts engelska att vi hade kommit helt fel och att han antog att vi i själva verket var badgäster och vi bekräftade att så var fallet. Han gick då och hämtade ett par grytlappar som vi fick låna för att skyla oss med.

Köksmästaren ledsagade oss tillbaka genom diverse korridorer och vi mötte en grupp amerikanska hotellgäster. Vi försökte verka obesvärade fast situationen var i högsta grad pinsam.

De tappade hakan när de såg vår lätta klädsel, men till slut hamnade vi på rätt ställe och kunde återlämna våra små diminutiva plagg till den vänlige köksmästaren som väste artigt när han lämnade oss. Grytlapparna blev antagligen souvenirer bland den kvinnliga kökspersonalen i restaurangköket.

Under samma vistelse i Tokyo besökte Henry och jag en bar med servering för att där svalka oss med en Asahi-öl. Vid bordet bredvid oss satt två attraktiva japanskor och avnjöt en stor glass. Vi kom i samtal med tjejerna och hade en trevlig pratstund. Den goda ölen gjorde mig själv både pratsam och generös, så jag erbjöd mig att betala deras glass. Efter en stunds diskussion om detta kom källarmästaren själv fram till oss och ville att jag skulle bekräfta att jag skulle betala tjejernas nota. När detta var avklarat tog tjejerna adjö och lämnade lokalen. När Henry och jag själv skulle betala vår öl fick vi alltså in tjejernas nota och kunde med förfäran notera att de i själva verket hade avnjutit en fullständig måltid med både förrätt, huvudrätt och en glass till efterrätt. Vår nota mångdubblades och jag själv skämdes över min barnsliga frikostighet. Henry och jag hade telefonkontakt med varandra under många år och vi talade alltid om våra upplevelser i Tokyo.

I *kata*-tävlingen fick jag själv representera Sverige i individuell *kata*. Det blev dock ingen finalplacering. I lag-*kata* framförde det svenska laget *Tekki nidan*, men vi var inte samtränade, eftersom vi tillhörde olika klubbar och vi gick inte vidare.

Ted Hedlund tävlade då fortfarande för Sverige och var den som lyckades bäst genom att komma på andra plats efter 4-5 förlängningar mot den elake Tanaka. Huvuddomaren var Nakayama själv. Båda kombattanterna var märkbart tagna av den hårda och långvariga kampen. I sista förlängningen skulle första träff gälla och Tanaka fick in en träff som gav *wazaari* och vann därmed.

Dagen efter tävlingen var det en stor utomhusfest för alla tävlingsdeltagarna och det bjöds på japanska läckerheter samt *sake* och Asahi-beer. Under festligheterna var det Leif Almö och jag själv som höll ihop och vid slutet av festen råkade Nakayama gå förbi oss och han kände omedelbart igen oss från vårt första möte i Milano. Han kom alltså fram och hälsade på oss och sa att han förstod att vi var svenskar. Vi imponerades av hans goda minne. Han till och med vinkade åt oss när han lämnade oss. Leif och jag tyckte att vi borde bjuda hem honom för att fira jul med oss och att han kunde vara tomte för våra barn. Vi var inte helt nyktra under dessa tankegångar.

Frampå kvällen blev Enoeda på sitt sedvanliga gemytliga festhumör och bestämde att alla deltagande lag skulle ställa upp med ett framförande på en provisorisk scen. Att tacka nej var ju otänkbart, så alla lagen, som kom från alla världens hörn, började diskutera och förbereda sig för någon form av scenframträdande.

Det svenska laget enades om att Leif Almö, Leif Söderberg och jag själv skulle framföra en sång, men vår sångrepertoar var ytterst begränsad och Leif Almö föreslog att vi skulle sjunga den traditionella Gubben Noak, vilket vi också gjorde när det blev vår tur. Vi framförde stycket med den inlevelse som vi kunde uppbringa, men det blev inte trestämmigt, utan däremot i tre olika tonarter och var och en med synkopering efter sin egen uppfattning. Enoeda skrattade och slog ut med armarna på sitt välkända sätt och utropade "no points". En del landslag gjorde faktiskt överraskande bra insatser på scenen.

Efter tävlingarna var vi tre lag som gjorde en rundresa tillsammans med Kato. Gruppen bestod av det tyska, danska och svenska landslaget.

Eftersom Ted Hedlund hade kommit på andra plats hade han fått en mycket stor pokal att bära på och han fick för sig att jag skulle bära den åt honom under denna rundresa. Jag tog faktiskt hand om bucklan mellan några stationer, men överlämnade den sedan åt Hedlund och sa att han fick bära den själv om

han ville ha med den till Sverige. Han skrattade faktiskt och tog bucklan och gav den direkt till en av deltagarna från Enighet.

Vid ett tillfälle var vi svenskar och danskar ute på en sightseeing tur med Kato och när vi gick förbi en stolpe med något anslag fick han för sig att man kan göra *jodan mawashi-geri* utan uppvärmning och dristade sig att göra en kontrollerad spark högt upp på stolpen. Vi hörde alla när hans byxor sprack och han tog sig där bak med båda händerna. Detta utlöste av naturliga skäl ordentlig uppsluppenhet i sällskapet. Sparken fotograferades av Leif Almö och jag fick sedan en massa bilder från vårt besök i Tokyo, där även sparken fanns med. Alla dessa bilder och många andra från tidig Zendōkai-tid satt jag in i ett fint album och la ner på en stol i vår *dōjō*, när vi hade flyttat in verksamheten till Norra vägen. Albumet kom till flitig användning, men en dag var det bara försvunnet och jag har sedan aldrig sett till det. Någon stal det antingen för att själv använda albumet, eller också, enligt Lauras teori, stals det av någon tjej som på avstånd var mycket förtjust i Snaf, som fanns avbildad i många sammanhang, och inte i mig konstigt nog.

Vi kom så småningom till den stad där Kato hade studerat, nämligen Fukuoka. Vi blev inkvarterade i ett kloster uppe på ett berg en bra bit utanför staden. Vi bodde där några dagar under genuint japanska förhållanden och det gnyddes en hel del bland deltagarna. När vi blev serverade torkat sjögräs skickades det över till mig, som gärna åt det, kanske mest för att imponera, men även för att jag i unga år hade varit vegetarian.

Vi hade där en landslagstävling där det japanska universitetslaget ingick. De storvuxna västerlänningarna gick hårt åt de småvuxna japanerna och framförallt Ted och Burra gjorde väl ifrån sig. Jag minns faktiskt inte hur resultatet av tävlingen blev.

Vid ett tillfälle fick Kato för sig att jag skulle göra *kata Jitte* som en sorts uppvisning. Jag var helt oförberedd på detta och när jag gick fram till platsen hade jag glömt att ta av armbandsuret. Som väl var upptäcktes detta genast av den danske landslagsledaren Burra, så han ropade åt mig: "klogen Roy, klogen Roy". Jag drog av mig klockan och singlarde den tvärs över golvet till Burra, som tog hand om den.

Jag gjorde *kata Jitte* och fick artiga applåder från de japanska deltagarna i universitetslaget. I Japan fick man inte lära sig högre *kata* förrän vid höga bältesgrader och japanerna blev imponerade av att jag "kunde" en så hög *kata*.

Under denna resa besökte vi även Kyoto och fick beträda de visslande golven i en gammal samurai-borg. Golven var avsiktligt konstruerade för att vissla när man gick över dem för att varna för inkräktare.

När vi återkom till Tokyo var det ännu en stor världstävling där de flesta deltagarna från VM var med. Vi blev inhysta i den gamla olympiabyn, som då var ganska nergången, och där vi fick bo i en sorts logement. Kvällen före tävlingen gick vi ut på staden i en grupp som bestod av Kato, Ted Hedlund, en gammal skotte som inte var med och tävlade, och jag själv. Kato tog med oss till en kombinerad bar och restaurang och beställde fram en mängd *sake* i bamburör och en stor mängd ölfaskor. Han drack själv en liten klunk *sake* och lämnade oss sedan och sa att han bjöd oss på allt detta. Vi drack på sedvanligt sätt stora mängder av dryckesvarorna. Under tiden kom jag i konversation med bartendern, som var imponerad av att jag kunde så pass mycket japanska. Han berättade på japanska att hans stora intresse var bergsklättring och han utgick från att jag inte gärna kunde känna till ett så ovanligt ord. När han förklarade omständigheterna så förstod jag att det handlade om just bergsbestigning och jag sa att han förmodligen menade *yamanobori*, vilket ord jag konstigt nog hade memorerat. Han blev

oerhört förvånad eftersom han hade utgått från att ordet skulle vara obegripligt för mig och därför beskrivit det med andra ord och med hjälp av gester.

Vi fortsatte att dricka och ville sedan äta och blev då placerade vid ett bort och bartendern hämtade över resten av den ansenliga kvantiteten av dryckesvarorna. Vi åt *sukiyaki* under fortsatt pimplande och blev efterhand ordentligt påstrukna. Efter mycket om och men kom vi med hjälp av en taxi så småningom tillbaka till vårt boende.

Vi mådde då ganska dåligt och skotten och jag själv var tvungna att flera gånger under nattens lopp besöka toaletten. Hedlund mådde också dåligt, men dock inte på riktigt samma sätt som jag själv och skotten.

Hur det gick på den avslutande stora internationella tävlingen minns jag inte, bara att den inte räknades som ett VM, eftersom detta redan hade skett några veckor tidigare.

Jag besökte JKA huvud-*dōjō* vid ett tillfälle och tränade ensam utan sällskap av några av de övriga svenska deltagarna. Jag höll på att göra upprepningsövning i *kata Empi*, där jag gjorde benlyftet och språnget fram till den låga *kosa-dachi*-ställningen och gjorde den efterföljande vändningen med *gedan-barai* bakåt.

När jag höll på som bäst kom det in två av de högsta från det japanska laget, den ene var Tanaka *sensei* och vem den andre var har jag glömt. De ägnade en stund åt mina förehavanden och efter en stund sa den ene av dem då till den andre *ii desu ne*, som betyder bra. De visste inte att jag förstod vad de sa, men jag tog till mig av berömmelsen.

Under vår vistelse i Tokyo hittade vi en svensk restaurang som hette Gamla Stan och som var berömd för svensk pyttipanna. Pyttipannan var dock gjord på oxfilé, vilket gjorde att den kunde ätas som en delikatess. Personalen var inte svenskar, utan japaner som hade fått utbildning i Sverige. Till maten kunde man beställa svenskt brännvin av många olika märken. Vid ett tillfälle hade personalen placerat sina brännvinsflaskor i kallt vatten för att få det lagom kylslaget. Vistelsen i vattnet passade emellertid inte våra svenska flaskor, utan det bar sig inte bättre än att etiketterna lossnade så att man inte kunde bestämma vilken sort som var vilken. Vid detta tillfälle var vi några svenskar som besökte restaurangen och när personalen förstod att vi var svenskar, fick vi det hedersamma uppdraget att identifiera flaskornas innehåll med de blöta etiketterna. Detta skedde genom provsmakning av de många olika sorterna och jag tror att de flesta etiketterna hamnade på rätt flaska, men det medförde även att vi som provsmakade blev kraftigt påverkade.

På samma restaurang träffade vi en annan kväll också en svensk magiker som uppträdde i Tokyo och vi fick av honom lära oss en minneskod som gick ut på att vi i sällskapet fick säga ett nummer mellan 1 och 15, men i total oordning. Trollkonstnären kunde sedan komma ihåg vilka som hade valt respektive nummer. Det fungerade så att han hade ett rimord för varje siffra som hjälpte honom och även vi kunde utföra detta sedan: 1 = fett, 14 = fyrtorn etc. Man kunde då föreställa sig personerna i samband med dessa rimord. Den som utförde konststycket såg då den som sa. 14 på ett fyrtorn o.s.v.

Vid denna tidpunkt tävlade Ted Hedlund fortfarande för det svenska landslaget. Danskarna hade dock uppfattat att Ted fortfarande var amerikansk medborgare och därför inte skulle få tävla i det svenska laget. Detta togs upp på högre nivå och Ted fick därefter inte längre tävla för Sverige.

Fortsatta träningsläger i Malmö

Jag själv och de tidiga medlemmarna i Zendōkai reste nu till London varje år och varje sommar tränade vi i Malmö med Kato. Var det tjänligt väder tränade vi utomhus i Sibbarp. Vid ett av dessa tillfällen

råkade Kato trampa på en jordgeting och reagerade våldsamt genom att hoppa omkring på ett ben och försöka dra ut otyget ur foten. Jag stod alldeles bredvid honom och tyvärr kunde jag inte låta bli att skratta, vilket retade honom enormt och han sa ilsket till mig "don't laugh".

Vid ett annat tillfälle i Sibbarp gjorde Bosse något som inte behagade Kato och Bosse bestraffades med att få hoppa kråka runt en buske på ganska långt avstånd. Enligt Bosses egen beskrivning visade det sig att det inte var en buske, utan ett helt träd, vilket inte syntes på långt avstånd.

Kato lärde mig vid denna tidpunkt att man skall dra knäna inåt i *kibadachi* och att namnet syftar på att man rider barbacka på en häst. Man måste alltså knipa ihop benen och inte dra knäna utåt. Detta lärde jag därefter alltid ut i Zendōkai.

Vid ett tillfälle i Sibbarp fick Tom Otterdahl beröm för sin *kibadachi* och Kato sa "best kibadachi of everyone, including black belts".

Eftersom Ted Hedlund inte kunde svenska när han kom till Sverige, blev det så att jag alltid pratade engelska med honom, även när han senare hade "lärt sig svenska".

Från Oskarström till Halmstad

Våra resor till Crystal Palace i London fortsatte med många deltagare från Zendōkai. Vid något tillfälle, troligen en höstresa, var jag inte själv med, men Bosse Anderberg hade åkt dit för att gradera sig till 4:e kyū. Sent på fredagskvällen ringde min telefon och jag fick på engelska klart för mig att det kom ett samtal från London och att jag förväntades betala detta samtal. Jag samtyckte, eftersom jag anade vem det var som sökte mig. Efter en stund blev Bosse Anderberg inkopplad och han förklarade att han hade klarat graderingen med bravur och att han hade gjort *Heian godan* helt perfekt utan att komma av sig en enda gång.

Vi var vid denna tid fortfarande verksamma i Oskarström, men 1975 flyttade jag in till min födelsestad Halmstad och Zendōkai lämnade Oskarström och träningen kom i gång i gamla sporthallen och klubben växte efterhand och en del av dem som började då tränar fortfarande, vilket även en del som började i Oskarström gör.

Vid denna första tid fanns det en annan klubb i Sporthallen som tränade i den s.k. boxarhallen. Vi fick vår tid efter denna klubb, som utövade *Kyokushinkai*-stilen. Bland dessa medlemmar fanns en viss Stefan Hagslätt, som stannade kvar och tittade på vår Shōtōkan-karate efter sitt eget träningspass. Efter ett tag gick han över till vår klubb och så småningom lade den andra klubben ner sin verksamhet och vi kunde då ta över deras tidigare träningstider.

När vi fortfarande tränade i boxarhallen fick vi ännu en ny medlem, nämligen ingen mindre än Bengt-Olof Larsson. Han inköpte en ny karatedräkt, men dessvärre brukade han hänga ut den i ladugården på den bondgård där han då fortfarande bodde hemma. Inte helt oväntat drog då dräkten till sig denna speciella lukt och några av våra medlemmar började sniffa och undrade vad det var som inte riktigt stämde. Efter ett tag kunde jag spåra källan till den misshagliga doften och fick också då förklarat för mig vilka omständigheter som medförde att dräkten luktade illa. Jag bad den skyldige att ändra på sina vanor i detta avseende och fick också i sammanhanget veta att hans yrke var skogshuggare och att hans hem var den ansenliga bondgården strax norr om Halmstad.

Det blev så att vi kallade Bengt-Olof Larsson helt enkelt för Skogshuggaren, men så småningom blev namnet förkortat till Huggarn och namnet blev välkänt i de flesta karateklubbarna i Sverige och även internationellt och på engelska kom hans namn att uttalas Hoggan.

Göran Nilsson visar här prov på god vighet på den gamla goda tiden på Norra vägen

Huggarn visade sig vara en överdrifternas man i många avseenden. Vid ett tillfälle skulle han följa med några av de andra medlemmarna i klubben till Lappland för utomhusvistelse. Han var väl medveten om att det ofta var myggplåga i denna landsända och hade tagit reda på att man skulle använda någon sorts B-vitamin som förebyggande medel. Han hade dock inte gjort sig besväret att ta reda på den lämpliga doseringen. Följaktligen inhandlade han ett lass B-vitaminer i bulk som han tog en näve av flera gånger om dagen. Han var förhållandevis motståndskraftig mot myggorna, men när han kom hem började han känna sig ovanligt dålig och konstig. Han gick till slut till en läkare som undersökte honom utan att hitta några egentliga orsaker. Doktorn frågade Huggarn om han använde någon typ av medicin, vilket Huggarn förnekade, men han sa dock att han tog B-vitaminer som ett kosttillskott. När doktorn frågade hur många tabletter han tog om dagen, kunde Huggarn inte svara på detta, eftersom han tog vitaminerna en handfull flera gånger om dagen. Doktorn trodde inte sina öron, men kunde i varje fall ställa en tillförlitlig diagnos och han sa att Huggarn omedelbart skulle upphöra med detta. Efter en tid var Huggarn åter i sin gamla form. Han hade också hört att svartpepparkorn var bra för någon åkomma som han trodde att han led av. När man åkte med Huggarn i hans bil låg det pepparkorn överallt och hela bilen stank av peppar.

De tidigare medlemmarna från Oskarström fick nu börja att åka in till Halmstad. När vi fortfarande tränade i boxarhallen var det en av de nya medlemmarna som tillkännagav att han inte trodde att *yoko-geri keage* skulle kunna användas i verkligheten. Precis jämte honom stod då Jan Schüler och när han hörde kommentaren gjorde han helt spontant en sådan spark som träffade den tvivelaktige mitt i solarplexus så att han vek sig till de övrigas förtjusning.

Min gradering till 2:e dan 1976

Efter en som vanligt hård träningsvecka i Crystal Palace 1976 ställde jag upp för gradering till 2:e dan. Jag hade tänkt att utföra min dåvarande favorit-*kata Bassai Dai* som jag hade tränat intensivt. Precis före graderingen kom Terry O'Neil fram till mig och frågade vilken *kata* jag skulle gå upp med. Han förklarade då att reglerna hade ändrats och att *Bassai Dai* därför inte var godkänd till 2:e dan. Efter en kort betänketid föreslog jag *kata Jitte* och Terry O'Neil sa då att det var helt OK och noterade *katans* namn för godkännande av Enoeda.

Jag började därför värma upp med *Jitte* utan problem, eftersom det var en av mina tävlings-*kata*. Jag klarade av *kihon* och *kata* utan några större problem och när det var dags för *kumite* fick jag möta en ung och mycket stark person. Eftersom jag insåg att jag inte kunde mäta mig med honom i styrka samlade jag mig därför för att möta honom med aggressiv attityd och jag kämpade därför med ursinne. Efter några förlängningar avbröt Enoede vår *kumite* och förklarade sedan att vi båda var godkända.

Efteråt sa Steve Cattle att det var den bästa fight han hade sett mig göra och sa att han hade sett att jag hade träffat med flera *mae-geri* och *gyaku-tsuki*. Även de övriga deltagarna från Zendōkai som hade bevittnat det hela instämde, ibland dessa t.ex. Vasko Raskov, som fortfarande kommer ihåg detta.

Jag hade ont i revbenen på vänster sida efter den hårdhänta omgången, men tänkte inte närmare på detta. På lördagen efteråt gick jag ensam till Black Lion och drack i lugn och ro fem olika sorters starköl, vilket jag berättade för Snaf när jag sedan återkom till vårt hotell. Han blev mycket imponerad av detta, vilket glädde mig.

När jag sedan återkom till min träning där hemma dristade jag mig att göra armhävningar i ett rör som jag hade monterat under taket i min egen *dōjō* och skadan förvärrades och jag insåg att jag hade fått ett ordentligt revbensbrott under graderingen och fick ta det lugnt en ganska lång tid efteråt.

Zendōkai's första *dōjō*

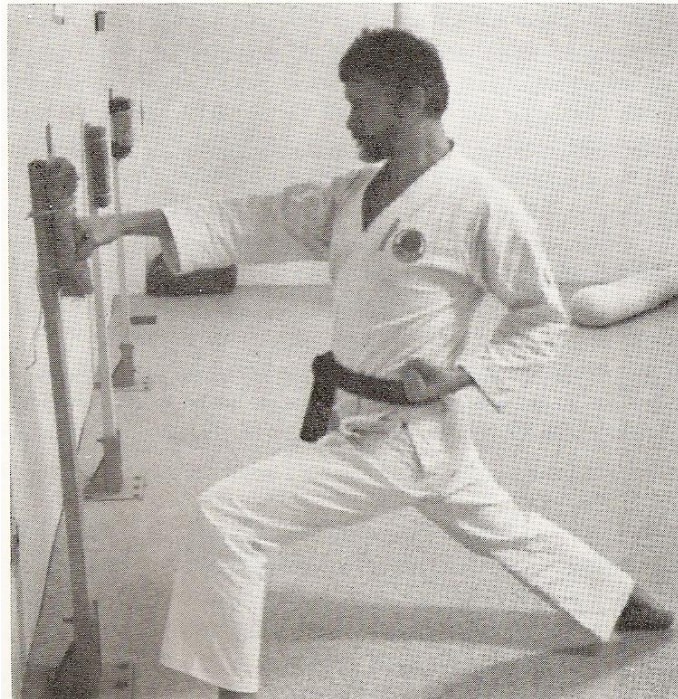
Jag bodde vid denna tid på Norra vägen 13 och inne på gården fanns en ganska stor byggnad som för länge sedan hade varit Halmstads Mejeri med hästdragna mjölkvagnar som hade klapprat genom de stora portarna, men där det nu pågick någon form av bilservice.

1979 blev denna lokal ledig och jag förhandlade med hyresvärden om att få hyra lokalen för karateträning. Vi kom överens och de flesta medlemmarna i Zendōkai deltog i den stora ombyggnaden för att förvandla verkstaden till en *dōjō*. Här gjordes en hel del stora insatser av enskilda medlemmar och den som gjorde det allra största arbetet var Janos Kiskanyadi, som hade den rätta bakgrunden och han ledde arbetet med en synnerligen stor personlig insats. Han tillbringade största delen av sin fritid i lokalen och fick allting på rätt plats. Även yttertaket reparerade han och tjärade det, så att det till slut blev nästan helt vattentätt. Det behövdes även en hel del murningsarbeten och detta gjordes professionellt av Lennart Ankar, som var murare till yrket.

Vi kunde alltså lämna sporthallen och flytta in i den nya, fina lokalen på Norra vägen 13. Det var en stor lokal med två olika träningsrum, stora speglar, handräcke att hålla i, *makiwara* och sparksäckar. Bland dem som följde med från sporthallen till vår nya lokal saknades dock Slafko Jumrukovski, som heller inte hade deltagit i ombyggnadsarbetet med lokalen. Förklaringen till detta kom en tid senare, när Slafko sökte upp mig och talade om att han hade startat en egen klubb med namnet Heraklea. Han hade uppenbarligen gruvat sig mycket för detta samtal och han visade en enorm lättnad när jag gratulerade honom till hans initiativ och önskade honom lycka till. När Zendōkai lämnade sporthallen blev våra tider lediga och Slafko hade i god tid avtalat om att ta över dessa tider.

Vi hade en fin stång att stödja oss vid när vi gjorde många upprepningar med olika sparkar. Vid dessa upprepningar började vi med att göra 50 sparkar på vardera benet och sedan fortsätta med att räkna ner med 5 varje omgång, alltså ca 600 sparkar.

När jag en gång tillämpade detta med *mawashi geri* måste faktiskt Hagslätt avbryta övningen och gå och sätta sig, trots att han ju var en vältränad tävlingsmänniska.

På Norra vägen var träning på *makiwara* obligatorisk

Zendōkai växte nu snabbt och vi hade många grupper, även barngrupper, som jag var motståndare till, men jag fick ge mig för de övrigas påtryckningar. Vi hade aldrig någon pröva på under viss tid, utan alla betalade direkt när de började.

Träningslokalen användes flitigt för fri träning och man kunde gå dit närsomhelst. Nyckeln hämtades utanför min dörr på 4:e våningen och hängdes sedan alltid tillbaka utan problem.

Jag hade nu publicerat min första bok, som var häftad och försedd med en spiral som höll ihop det hela. Jag kallade verket för *Kompendium i Karate* och de flesta som tillhörde klubbarna inom mitt revir köpte boken, som såvitt jag vet var den första karateboken på svenska. En av deltagarna i en av de lägre grupperna ville då köpa den av mig och frågade om han kunde få ett stipendium. Jag frågade varför han skulle få ett stipendium, vilket ju inte förekom i våra karatekretsar. Men han propsade på att han ville ha det stipendium som jag hade gjort och jag insåg att han faktiskt menade mitt kompendium.

Bland nybörjarna kunde man få höra många uttal av de japanska benämningarna och ett ganska roligt sådant var när en nybörjade uttalade *kumite* som *kumait* efter engelskt uttalsmönster.

Vi hade nu fått flera instruktörer i klubben och när Johnny Wickström ledde ett pass med gul- och grönbältesgruppen, ville han göra en noggrann genomgång av *kata Taikyoku Shōdan*. En av deltagarna protesterade då och sa att "det är ju en gammal *kata*". Yoshitaka Funakoshi försökte att utveckla denna *kata* under hela sin alltför korta livstid och han tyckte alltså inte att det var en gammal *kata* i samma bemärkelse.

Även Steve Cattle var ibland inbjuden till Zendōkai för träningsläger och till dessa kom det alltid många, även från andra klubbar.

SM på gott och ont

Tävlingsverksamheten hade nu kommit igång och Zendōkai deltog i alla SM. Även Elitserien hade startats upp av GAK Enighet och också här deltog Zendōkai.

Vi hade bra lag både i *kumite* och *kata* och på SM lyckades vi först komma på tredje plats i *kumite* och året därpå på andra plats. Vid denna match blev de fyra första omgångarna oavgjorda och i den femte och sista omgången var det Slafko som representerade Zendōkai. Även denna match var mycket jämn och de båda kontrahenterna hade lika många poäng ända fram till de sista sekunderna då Slafko gled fram med *taisabaki* mot en *mae-geri* och kontrade med en direkt *kizami-tsuki* och fick *wazaari* och sedan var matchen slut och därmed vann Slafko så att Zendōkai fick silvermedalj. Detta var ett tidigare lag som Zendōkai ställde upp med och även Josef Berta och Tommy Sandberg ingick. På den tiden var det disciplin i Zendōkai. Jag förklarade för deltagarna i vårt klubbtag att vi nu skulle ta guldmedaljen nästa gång.

Vid nästa SM hade laget då ändrats och både Slafko, Tommy och Josef hade utgått, men jag hade förklarat för de nya svartbältade deltagarna att det nu var guldmedalj som gällde. Vi var alltså väl förberedda på tävlingsdagen och jag kunde med stor tillfredsställelse notera att vi hade fått en utmärkt lottning och alltså hade mycket goda chanser att ta hem guldmedaljen.

I vår första omgång hade vi lottats mot Attilas B-lag, som bestod av ett antal gulbälten och andra lågt graderade. Deras stil var *Kyokushinkai*. Jag samlade vårt lag och förklarade att de endast skulle göra attacker i *chūdan* för att inte riskera diskning på grund av för hård kontakt.

Resultatet av matchen blev att tre eller fyra av våra deltagare förlorade på diskning. Deltagarna i vårt lag hade nu kommit in i trotsåldern och struntade därför helt i mina instruktioner, som man uppenbarligen ansåg vara föråldrade.

Vi förlorade alltså vår första match och fick naturligtvis heller ingen återkvalificering. De från Zendōkai som deltog i tävlingen minns det mycket väl än idag och förhoppningsvis skäms de också, eftersom de nu har kommit över trotsåldern.

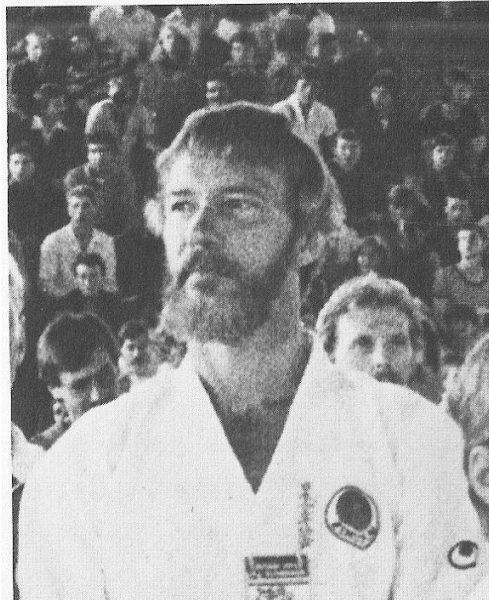
Vid en tävling i Stockholm åkte Huggarn och jag upp och bodde på ett enkelt hotell på Gamla Brogatan. Efter tävlingen gick vi traditionsenligt ut och drack några goda öl och litet till. När vi sent på kvällen kom tillbaka till vårt gemensamma hotellrum var Huggarn på så gott humör att han öppnade fönstret uppe på tredje våningen och satte sig i fönstret med benen hängande utanför. I samma stund kommer en svart man förbi nere på trottoaren och Huggarns inställning till svarta människor är ju allmänt känd. När Huggarn fick syn på den sena vandringsmannen byter han plötsligt sinnesstämning och skriker högljutt på någon sorts engelska: "I take you in the morning, you black man". Han upprepade frasen ett antal gånger innan jag kunde locka in honom och få honom i säng.

Huggarn hade alltid en förmåga att råka ut för bisarra händelser och vid VM i Bremen var han med i det svenska fight-laget och fick en rejäl smäll rätt över munnen så att läppen sprack. På denna tävling var det så många skador att Huggarn inte fick plats i sjukrummet, utan fick sitta mitt i foajén och få överläppen hopsydd, så att många närvarande fick bevittna förloppet. Trådarna stack ut ur munnen på honom och han fick dricka öl med sugrör och han sa till mig att jag inte skulle locka honom att skratta, eftersom han kände till mitt sinne för humor. Jag minns bara att jag var extra rolig denna kväll och att Huggarn skrattade utan att öppna munnen med kvävda ljud.

Vid samma tävling ville den godmodige och frikostige Huggarn bjuda mig på en snaps och eftersom jag inte protesterade kom han från bardisken med två stora snapsar med Steinhäger avsedda för mig. Jag fick alltså ett glas i vardera handen och fick därför svårt att förflytta mig i trängseln. Efter en relativt kort stund var faran dock över och jag kunde själv lämna de urdruckna glasen tillbaka i baren.

Vid denna tävling fick Huggarn, Snaf och jag själv representera Sverige i Lag-*kata*. Vi utförde *kata Unsu* men gick till min förvåning inte till final.

Huggarns frikostighet infann sig även när vi tävlade i EM i Bratislava i dåvarande Tjeckoslovakien. Landet var då fortfarande kommunistiskt och vi utlänningar kunde aldrig gå ut för oss själva, utan vi hade alltid sällskap med någon sorts kvinnlig guide, som i själva verket hade till uppgift att bevaka oss. Dessa "guider" var dock mycket trevliga och några av dem frågade oss om vi inte ville gifta oss med dem och ta med dem till Sverige. Såvitt jag minns var det ingen av svenskarna som utnyttjade dessa erbjudanden, men Malave var emellertid ute i det fria en mörk kväll tillsammans med en av dessa tjejer och hade då enligt hans eget sätt att beskriva det "varit ute och dunkat".

På tävling i Bratislava

I Bratislava fanns Europas största bierstube och lokalen rymde 600 personer. När vi kom dit första gången så fick Huggarn för sig att han skulle bjuda alla närvarande i lokalen på öl. Lokalen var i det närmaste fullsatt och jag fick förklara för den välvillige att det trots allt skulle kosta över tusenlappen. När vi växlade svart fick vi en synnerligen bra valuta och en stor stänka med öl kostade bara 2 kronor. För en gångs skull följde Huggarn mitt råd och det gick i vilket fall som helst ingen större nöd på de många gästerna.

Sigges gymnastiska bravader

Sixten Lindqvist, alias Sigge, frågade mig efter några år i den nya lokalen, om han fick lov att starta upp en tjejgrupp, som han själv skulle instruera med ensamrätt. Eftersom vi hade några tider lediga på fredagskvällarna fick han mitt samtycke. Hans träningspass var av någon konstig anledning populära bland tjejerna och det blev till slut en ganska stor grupp där man kunde höra deras kvinnliga *kiai* över hela gården och ut på Norra vägen.

En lördag förmiddag kom Sigge och ringde på i min lägenhet. Han berättade att han när träningen skulle börja på fredagen med tjejgruppen hade gjort den dumheten att han helt ouppvärmad hade gjort ett hopp och låtit sig landa i en spagat inför de imponerade tjejerna. Dessvärre gick det så illa att han hade fått ordentliga muskelbristningar på baksidan av låren och nätt och jämnt hade kommit på benen utan hjälp av de nu förfärade tjejerna.

På något vis hade han fullföljt träningen, men sedan på kvällen hade fått köra upp till lasarettet och då fått bekräftat att han hade ådragit sig kraftiga muskelbristningar.

Han var dock inte värre därän än att han efter besöket hos mig kunde göra sin sedvanliga rivstart så att ljudet från de tjutande däcken hördes över hela kvarteret. Även Sigge betraktade sig ju som tjejtju-sare och kanske låg det något i det.

Utökad tävlingsverksamhet

Zendōkai deltog i många tävlingar, både SM, EM och VM, i de flesta fallen dock begränsade till JKA-tävlingarna. Vid JKA-EM i Dublin var jag själv med som lagledare för det svenska landslaget och i laget ingick även Tommy Sandberg som inte hade svart bälte, men var tillräckligt bra ändå för att bli uttagen. Sverige mötte England och Tommy fick möta Terry O`Neil. Terry O`Neil var berömd för sina *ushiro-geri*, vilket både Tommy och jag själv var väl medvetna om. Tommy var därför beredd på den första sparken och gled framåt enligt de principer som jag fortfarande lär ut. Han fick in en *gyaku-tsuki* i ryggen på Terry O`Neil, vilket ledde till *wazaari*. Att en brunbältare från Oskarström nu ledde matchen väckte stor uppmärksamhet, eftersom vi då gick till endast en full poäng, d.v.s. *ippon*. Men Terry O`Neil gjorde en ny *ushiro-geri* som träffade Tommy med stor kraft så att han blev liggande. Hedlund ropade då högljutt till Tommy att han skulle ligga kvar i förhoppning att det skulle leda till att Terry O`Neil blev diskad. Detta förfarande ingick dock inte i Zendōkais ideal, utan Tommy tog sig upp så fort han kunde och det blev alltså ingen diskning, utan Terry O`Neil vann på *ippon*.

Denna tävling gjordes på betonggolv och det var många skador. Milo, som också ingick i laget, gjorde en våldsam svepning så att motståndaren slog sig medvetslös mot golvet. Ambulans tillkallades och den skadade var fortfarande medvetslös när man bar ut honom och Milo förlorade på diskning. Hur det gick för den skadade fick vi aldrig reda på.

Efter tävlingen var vi några stycken som fick åka med en vänlig irländare till det hotell där vi var inkvarterade, men det var en skåpbil och vi fick stuva in oss i det trånga och kolsvarta utrymmet. I detta gäng ingick bl.a. Terry O`Neil, som jag nu var ganska välbekant med. Under vårt samtal i mörkret sa han att han hade hört att vi hade tagit Cummins till Halmstad vid ett träningsläger. Han kunde inte förstå att vi hade tagit dit Cummins, som var mycket illa beryktad för olika våldsdåd och våldtakter. Det var som väl var inte jag som hade tagit Cummins till Halmstad, utan det var Huggarn som höll i detta träningsläger i Söndrumshallen och som troligen inte kände till Cummins bakgrund.

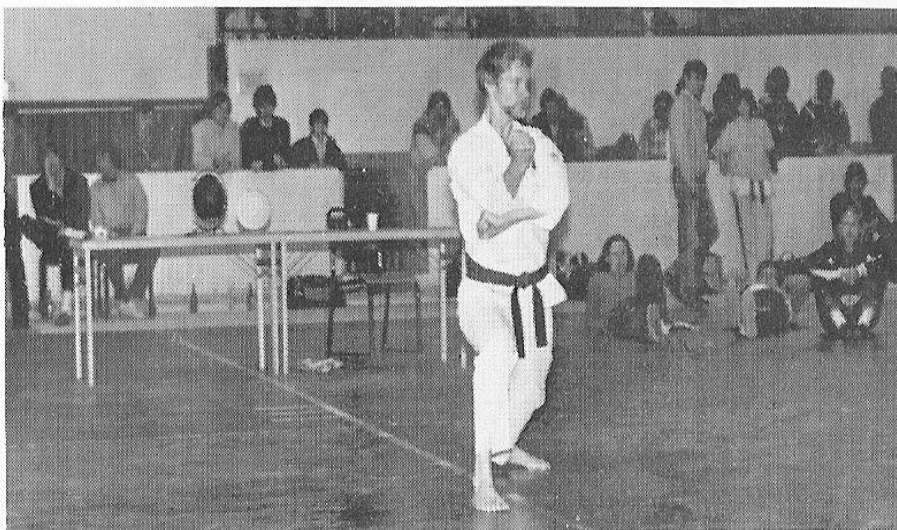
Hör möter Stefan Hagslätt Japans representant på VM i Tokyo 1975

Damerna, Yvonne Jensen, Kathe Derehed, Evelyn Svensson, tog silvermedalj med *kata* Jitte, här under förberedande träning med mycket god budo-anda

Vi deltog nu regelbundet i de flesta EM och även i VM, dock för det mesta begränsat till JKA-tävlingar. Vid EM-tävlingarna brukade ofta Jugoslavien vinna lag-*kata* med *Chinte* och de var alltid ensamma om denna *kata*.

Vid EM i Saarbrücken åkte vi från Zendōkai i bil och med oss följde då Shingo Ohgami, som var intresserad av dessa JKA-tävlingar. Zendōkai fick mycket gott samarbete med Shingo och vid ett senare tillfälle kom han hem och hälsade på mig när jag hade flyttat till Kärleken. Jag hade då en Doberman pinscher och när Shingo kom in visade hon tänderna och morrade. Shingo ställde sig då i *musubi-dachi* helt orörlig. Jag visste inte då att han led av hundskräck och ångrade mig sedan när jag fick reda på detta och önskade att jag hade stängt in hunden i ett annat rum.

SM i Göteborg 1982, där jag själv gjorde *kata* *Gojushiho Dai*

Vid många sådana här tävlingar medverkade Huggarn ofta som extra självutnämnd tävlingsläkare och massör och ingrep med hårdhänt massage och ledomvridningar etc.

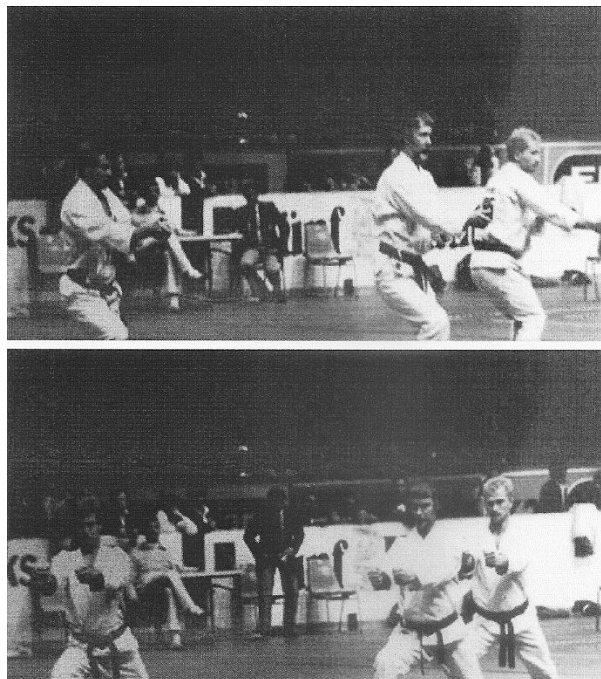

När vi en gång skulle delta i Elitserien i Malmö saknade vi en femte person i laget. Vi åkte till vår *dōjō* och mötte på gården Lars Skoog, som var på väg in för fri träning. Vi tog helt enkelt och satte in honom i vår bil och förklarade att han var den 5:e i laget, trots hans då låga grad.

Skoog fortsatte att träna och graderades efterhand av mig både när jag tillhörde SSA och senare när SOSKO hade bildats och som Skoog hade övergått till. Jag graderade honom i Växjö till 3:e kyū och jag minns att Johan Sweda sa att det var den bästa *Taikyoku shōdan* han hade sett, när Skoog fick göra den som en extra *kata*. Lars Skoog är fortfarande 3:e kyū när detta skrivs och tillhör den klubb där jag nu instruerar, nämligen Halmstad Karate Academy.

Vid öppna EM 1982 i Göteborg fick Zendōkai representera Sverige i lag-*kata*, eftersom vi hade vunnit SM i lag-*kata*. Vårt lag bestod av Huggarn, Snaf och jag själv och vi hade i god tid frågat Ted Hedlund om vår favorit-*kata* *Gojushiho Dai* var godkänd som tävlings-*kata* och Hedlund hade då bekräftat att så var fallet. Han hade själv varit med i det möte där man bestämde vilka *kata* som var godkända från de olika karate-stilarna. Det var inte fler än 7-8 lag så vi ansåg att vi hade god chans till medaljplacering. När vi hade gjort vår *kata* såg jag att det var flera domare som hade visat höga poäng, men huvuddomaren avbröt efter en viss förvirring och kallade de övriga domarna till överläggning som drog ut på tiden och vi fick stå i *musubi-dachi* säkert 10 minuter där vi hade avslutat vår *kata*, förhoppningsvis på samma ställe där vi hade börjat. Detta var ju naturligtvis nervpåfrestande, men till slut kom beskedet att vår *kata* inte var godkänd att framföras på denna tävling. Vi blev alltså diskvalificerade under publikens protester. Att Hedlund hade sagt att vår *kata* fick användas vid denna tävling berodde kanske på att han inte visste skillnaden mellan *Gojushiho Sho* och *Dai* eftersom *Gojushiho Sho* ingick bland de *kata* som fick framföras.

En journalist intervjuade mig och frågade hur det kändes att diskvalificeras så snöpligt efter en stark insats. Jag förklarade för den kvinnliga journalisten att det naturligtvis var tråkigt, speciellt som vi ju hade kontrollerat med vår egen lagledare i god tid, men att vi i varje fall hade fått god träning i denna svåra *kata*, vilket ju egentligen var det viktigaste. Min synpunkt tycktes inte vinna något större gehör hos journalisten.

EM i Göteborg med *Gojushihō Dai*

Speciella träningsformer

Jag hade nu kommit igång med att skriva och ge ut mina karateböcker som såldes alldeles utmärkt till många karateklubbar, dock aldrig till Enighet eller de klubbar som stod närmast denna förening.

I vår disciplinerade träning ingick bland annat att hålla i bambustavar med båda händerna och hoppa över dessa fram och tillbaka. Det var inte många som kunde göra detta utan att slå bort pinnen eller falla till golvet. När jag själv gjorde denna övning höll jag pinnen med fingertopparna, utan att närmare förklara detta tillvägagångssätt. De andra gjorde som jag hade visat, alltså höll de pinnen inuti handen, vilket förkortade hopphöjden och därmed försvårade det hela.

Vid denna tidpunkt hade Ted Hedlund i Malmö skaffat ett bambusvärd, d.v.s. en *shinai* som han använde för att slå mot benen på eleverna när de inte hade korrekta ställningar. Även jag själv använde ett sådant redskap, vilket jag använder än i dag. Redskapet smäller högljutt om man använder det på rätt sätt, men gör inte särskilt ont tack vare den finurliga konstruktionen.

I Malmö protesterade emellertid föräldrarna när de hörde de ofta förekommande smällarna och Hedlund bytte därför till ett plaströr, vilket föräldrarna godkände. Detta redskap åstadkom inte det karaktäristiska smällandet, men det gjorde betydligt mera ont.

På Lion Ferrys huvudkontor hade man inrättat en rekreationsavdelning längst upp i byggnaden och en del av denna lokal användes inte. Jag började därför att träna i denna lokal som inte var så stor, men fullt tillräcklig för min speciella träning. Varje lunch passade jag på att smygäta min medhavda matlåda strax före klockan tolv, så att jag kunde gå upp i lokalen och träna nästan en hel timme. På kvällen gick jag åter upp och började träna strax efter klockan fem och höll på tills städerskan kom och la sig i det hela strax efter klockan sex. Denna träning var en förberedelse till min gradering till 2:e dan.

Som vanligt hade vi två pass om dagen över helgerna och på storhelgerna var det tradition att alla grader samlades till ett gemensamt hårdhetspass under en timme på t.ex. julafton, nyårsafton, påskafton etc.

Ofta hade jag det sista träningspasset för kvällen och jag tyckte att tiden var för knapp för att hinna överföra mina instruktioner. Jag brukade ibland därför kommendera *mawatte* så att gruppen vände ryggen mot klockan och passade då på att ställa tillbaka klockan några minuter i taget, vilket brukade väcka en viss förundran, men vi hann med mer tack vare detta finurliga knep.

Gästartister

Ibland fick vi besök från andra klubbar och bland dessa var Håkan Nygren en regelbunden gäst under ett år, eftersom han gjorde lumpen på I 16. Hans besök uppskattades i högsta grad av Hagslätt som då fick tillfälle till ordentlig fight-träning.

En annan gäst var en personlighet som jag hade mött i en tävling i Malmö där han fick in en *chudan gyaku-tsuki* som slog ner mig, eftersom han utdelade den med full kraft. Jag blev då liggande en stund medan den riktige tävlingsläkaren kom fram och kontrollerade mig. Jag förlorade matchen eftersom jag inte kunde fortsätta. Det visade sig att min motståndare var kriminell och hamnade i fängelse någonstans i närheten av Halmstad. Vår godhjärtade Hagslätt brukade då köra och hämta fängelsekunden så att han fick träning hos oss och sedan köra honom tillbaka efter träningspassen. Som väl var behövde han inte bära fotboja.

Från den relativt nystartade klubben i Hyltebruk fick vi regelbundna besök av Joel Haglund och några till som åkte från Hyltebruk bara för att få vår träning i Zendökai. Jag hade själv döpt klubben till *Zen-shinkai* och den klubben har idag medlemmar på hög nivå.

Zendōkais kamratskap

I Zendōkai uppstod en mycket speciell vänskap och kamratskap och våra medlemmar umgicks även utanför träningslokalen.

Detta kamratskap imponerade faktiskt på Ted Hedlund, eftersom det inte fanns någon sådan motsvarighet i Malmö. Många av våra tidiga medlemmar tränar och umgås fortfarande, trots att några av oss har uppnått pensionsåldern, ibland med god marginal. En orsak till detta kamratskap var säkert våra traditionella festligheter som beskrivs nedan.

Vi hade nu också fått Zendōkais egna träningsoveraller och T-shirts med shōtōkan-märke. När jag var på semesterresa i Istanbul bar jag just denna T-shirt och råkade stöta på en grupp med japanska turister. En dam i sällskapet såg tröjan och läste av de japanska skrivtecknen med klubbnamnet, vilket glädde mig och jag växlade några ord med henne på japanska och förklarade att jag hade en karateklubb i Sverige.

En välkänd personlighet i Zendōkai går ju som bekant under tilltalsnamnet Snaf, men det är inte så många idag som vet hur han fick namnet. Det var på ett träningsläger i Crystal Palace som dåvarande Stefan delade hotellrum med en yngre medlem från Zendōkai. Vi bodde vid detta tillfälle på hotellet som tillhörde Crystal Palace, där även de japanska instruktörerna bodde.

Enligt vanligtvis välunderrättat håll har Snaf förmågan att snarka högljutt på nätterna och detta störde hans unge rumskamrat. På nästa träningspass gick därför ynglingen fram till en av de japanska instruktörerna och förklarade att han ville byta rum eftersom rumskamraten snarkade så våldsamt att han inte kunde sova, på engelska "snoring", men han uttalade det på en blandning av engelska och svenska, så att det blev "snarfing". Den japanske instruktören undrade varför han berättade detta för honom och förklarade att han givetvis inte hade med rumsindelningen att göra. Några av oss hörde "konversationen" och efter ett tag var namnet Snaf allmänt vedertaget.

Våra traditionella festligheter

Halmkärven

Under vår tid på Norra vägen började vi införa olika sorters fester på dåvarande Halmkärven, främst var det julfesterna som blev omåttligt populära och de frodiga servitriserna trivdes utmärkt i vårt uppslupna sällskap. Restaurangen var då alltid abonnerad för Zendōkai så att inga andra gäster fick komma in. De manliga deltagarna fick gärna ta med sig damsällskap och vid ett sådant tillfälle kom Bosse Anderberg med inte mindre än fem stycken tjejer.

Roy & Laura på julfest på Halmkärven

Fler glada bilder från Halmkärven

Efter eller före nakenkata

Laura och Göran i dansens virvlar

Här är det föreståndarinnan på Halmkärven

När det var dags att skåla ledde jag själv ceremonin genom att anbefalla *yoi* och sedan *jodan age-uke*. Vid en sådan julfest blev den s.k. Huggarn efter ett antal *jodan age-uke* på så gott humör att han tog fatt i den vackert smyckade julgranen och körde upp den i taket så att den blev hängande där. Som väl var tyckte också servitriserna att det var roligt. Även s.k. *naken-kata* brukade framföras av en viss skogsarbetare endast iförd diminutiva underkläder.

Vid ett sådant besök på Halmkärven hade jag lyckats övertala Huggarn att hålla ett välkomsttal och hans tal bestod av följande ord: "Skål och välkomna allihop". Jag hade hoppats på ett längre tal, men eftersom snapsarna redan var inställda framför oss påverkade detta tydligen talets längd.

Tunnan

Även Johnny Wickströms matställe Tunnan ute i Vilshärad användes ofta för denna form av sällskapsliv med god mat och dryck och dans i uppsluppen stämning. Vid ett sådant tillfälle blev jag enligt Johnny märkbart påverkad och gick helt enkelt och lade mig en stund på en soffa som var strategiskt uppställd för just detta ändamål. Jag har alltid själv hävdats att jag inte på något vis var påstruken utan endast litet trött. Efter en stund var jag dock åter uppe och dansade.

Europafärjan

När klubben firade 10 års jubileum anordnade vi en särskilt munter fest på Lion Ferrys fartyg Europafärjan, som gick mellan Varberg och Grenå. Eftersom jag var anställd på rederiets driftsavdelning fick vi åtskilliga fördelar jämfört med de andra passagerarna.

Den välkände Huggarn blev inte helt oväntat en aning påverkad av starka drycker och fick för sig att han skulle göra en uppvisning på dansgolvet med *kata Hangetsu*. Han klädde av sig på överkroppen och påbörjade föreställningen med ljudliga andningstekniker. Mitt i hans framförande råkade en annan av passagerarna komma honom för nära, vilket störde utförandet och framförallt huvudpersonen själv.

Resultatet blev att Huggarn fick fatt i den något överraskade manliga passageraren och slängde honom över just det långbord där de flesta av oss från *Zendökai* satt uppradade. Huggarn slängde upp offret med sådan kraft att den stackars yngre mannen i full fart åkte längs hela bordet så att personalen

sedan inte behövde duka av. Han for som en torped och gled av bordet på den andra kortsidan. Lyckligtvis medförde den oväntade behandlingen inga skador, utan den drabbade fann för gott att snabbt avlägsna sig från platsen.

Huggarn hade nu kommit in i andra andningen och blev allt mer och mer uppmärksam av passagerarna och till slut blev vakterna tvungna att övermanna den nu lättirriterade Huggarn. Eftersom fartygets arrest redan var överfull, så blev vakterna tvungna att med ett handfängsel sätta fast Huggarn i räckverket på en av lejdarna, där inte allt för många passagerare behövde passera.

Efter en stund upptäckte vi dock Huggarn uppe på dansgolvet med handfängsel och en bit av lejdaren hängande från ena armen. Genom befälhavaren fick jag veta att polisen skulle vänta på kajen för att ta hand om den något överförfriskade Huggarn.

När vi kom tillbaka till Varberg var emellertid Huggarn försvunnen och vi samlades vid passagerarutgången för att se hur det skulle gå när de väntande poliserna skulle ingripa. Huggarn dök inte upp och vi undrade om han hade gömt sig någonstans ombord.

När vi kom till kaj blev vi till slut tvungna att lämna fartyget via den för passagerarna avsedda rampen. När vi kom fram till den av oss abonnerade bussen anslöt sig Huggarn i lugn och ro till de oroliga klubbmedlemmarnas lättnad. Han förklarade att han hade gått i land via fartygets förliga ramp tillsammans med det stora antalet fordon som hade följt med från Grenå. Fartyget var ju inte bara ett passagerarfartyg utan även en bilfärja.

På rederiets kontor visste snart alla om Zendökais 10-årsjubileum, eftersom många av de anställda på fartyget ofta besökte driftsavdelningen och gärna förmedlade tilldragelsen till kontorspersonalen. Jag själv hade ju heller ingen tystnadsplikt.

Ölgask

Ett umgängessätt i mera modern tid är våra populära Ölgask på puben The Dubliner. Här berättas mer eller mindre otroliga minnesupplevelser och orden tryter aldrig. Även om man har hört samma historia många gånger tidigare, så leder det alltid till skrattsalvor. Detta kanske under viss påverkan av den traditionella dryck som man avnjuter på sådana ställen. Johnny Wickström sa en gång att det kanske längre fram i tiden skulle stå en massa rullatorer utanför puben.

Största aptiten

Vi hade en rangordning i Zendökai avseende dem som var berömda för sin enorma aptit. Vid en sådan bedömning kom Hagslätt på första plats, Bosse Anderberg på andra plats och Huggarn och jag själv hamnade på delad tredjeplats. Hagslätt höll på att äta ihjäl sig på björnkött vid ett besök i Finland och fick föras till Sverige för vård med ambulansflyg. En gång på sommarläger i Malmö var vi några stycken som åt en stor portion med entrecote. När vi hade avslutat den kraftiga måltiden vände vi hemåt till våra rum hos Helga Carlsson. Vi passerade då ett gatukök där Bosse beställde in en dubbel specialare med extra mos som han svalde utan ansträngning.

En gång ringde Huggarn upp Hagslätt och sa att han var välkommen till en nylagad rådjursstek. Hagslätt blev då entusiastisk och svarade att han skulle komma så fort han hade ätit färdigt.

Vår fritid i London

Indiska restauranger och engelska pubar

Under våra senare besök på träningslägret i Crystal Palace bodde vi inne i London i de välkända turistkvarteren som heter Bayswater. Den mest populära puben var Black Lion. För det mesta åt vi indisk mat på den mångfald av indiska restauranger som fanns i dessa kvarter.

Vid ett sådant tillfälle var vi fyra personer som gick till Restaurang Maharadja på Queensway. Sällskapet bestod av Josef Berta, Slafko Jumrukovski, Tom Otterdahl och jag själv. Jag betraktade mig själv som särskilt sakkunnig när det gällde indisk mat. Slafko, Josef och jag själv beställde in en ordentligt stark rätt som på matsedeln betecknades med fem chilifrukt. Tom var en aning orolig för den starka maten, eftersom han hemma i Oskarström aldrig hade fått prova på detta. Med hjälp av den vänlige kyparen fick Tom till slut beställa den snällaste maten. Enligt min version betecknades rätten med fem chilifrukt med minustecken.

När maten kom på bordet började vi alla att äta med god aptit. Både Slafko, Josef och jag själv var vana vid ordentligt kryddstark mat, men vi tyckte ändå att det var en aning i bästa laget, men vi ville ju inte visa detta för varandra. När Ville själv började smaka på den i mitt omdöme troligen helt smaklösa rätten brast han ut i våldsam utandning och frågade hur f-n vi kunde äta sådan mat. Jag erbjöd honom att smaka på min egen rätt, för att han skulle känna skillnaden, men han avstod dock.

Oväntade kungligheter

En ganska bisarr händelse inträffade i London när Tommy Sandberg var med. Tommy ville gärna se en teaterföreställning och övertalade Huggarn att göra honom sällskap. Idag minns Tommy inte vilken teater det var eller vad föreställningen hette. På något underligt sätt lyckades han övertala Huggarn att gå på teatern, vilket man ju inte väntade sig av denna något okulturella personlighet.

De var båda snyggt uppklädda, Huggarn i mörk kostym och vit skjorta och slips och Tommy hade samma klädsel och dessutom väst under kavajen. Typisk engelsk aristokratisk klädsel.

De anlände till teatern en aning sent så föreställningen hade redan börjat, men de visade sina biljetter för en dam i entrén till salongen, som ledsagade dem till sina platser. När hon i det sparsamma ljuset från scenen och i ljuset från en avskärmad ficklampa hittade deras platser, så lyfter hon blicken och utbrister, *Oh Dear! It's prins Charles, it's prins Charles!* Varpå hon bugar och backar några steg baklänges. Vad hon såg i det skumma ljuset och vad som dök upp i hennes sinnevärld, var tydligen prins Charles och dennes livvakt, där prinsen ville vara inkognito. Medlemmarna i den engelska kungafamiljen brukade alltid anlända sent för att inte väcka uppståndelse. Tommys stora näsa i profil övertygade henne säkert om att det var själve prinsen. Efter fem minuter av föreställningen så sov Huggarn. Tommy försökte att hänga med i vad som hände på scenen, men insåg snart att hans engelska ordförståelse var väldigt dålig.

Strax före pausen så väckte han Huggarn och de följde med den stora publiken ut i foajen. Inget pressuppbåd som väntade, så den hjälpsamma damen insåg kanske vid den tidpunkten sitt misstag. Det hade dock inte de som hade suttit närmast i bänkraden intill de svenska åskådarna gjort. Huggarn hade av någon anledning behov av att uppsöka herrtoaletten och han försvann snabbt och lämnade Tommy ensam. Ordet spred sig nu i folkmassan och man började trängas runt den oförberedde Tommy, som nu kunde höra *Its prins Charles, it's prins Charles*. Efter en stund dök dock Huggarn upp och anslöt sig till Tommy och när man såg Tommys sällskap insåg man att det trots en viss likhet ändå inte var någon prins som var vän med Huggarn. Men han var ju snygg på sitt sätt och liknade kanske en livvakt.

Jonny och Kathe blir sängkamrater

Vid ett besök i London visade det sig att Kathe Derehed hade missat något med hotellrummet så att hon den sista natten blev hemlös. Jonny och jag delade rum och Kathe frågade om hon inte kunde få natta över hos oss. Eftersom hon inte skulle behöva bli gatuliggare så kom vi överens om att hon skulle få dela säng med Johnny och de båda löste problemet så att de fick ligga skarvfötters i samma säng. Johnny hade alltså Kathes fötter på sin huvudkudde, vilket roade mig och de båda delade säng i all oskyldighet för första och sista gången.

Sigges starköl

Mellan de hårda träningspassen brukade laget från Zendōkai ligga i solen ute på gräsmattan i Crystal Palace och invänta eftermiddagspasset. Vid ett sådant tillfälle gick jag upp för den långa och branta backen till ortens lilla centrum. Jag hade för avsikt att inhandla några goda engelska öl, för att avnjutas senare på kvällen. Bland de många ölsorterna i den butik som jag hade valt fanns till min förvåning några engelska sorter som höll 9,5 procent. Av ren nyfikenhet köpte jag även några av dessa starka varianter.

Jag gick tillbaka nerför backen och in på området kring sportanläggningen och anslöt mig till dem som under muntert samtal vilade inför nästa provning. Jag var törstig och öppnade därför en snäll engelsk öl som kanske motsvarade en mellanöl. När Sigge såg att jag drack något läskande så frågade han mig vad det var som jag drack och jag upplyste honom om att det var god men inte alltför stark öl och jag frågade honom om han ville ha en. Han svarade att han gärna ville smaka och jag grävde i min kasse tills jag hittade en som höll 9,5% och gav honom den stora burken som innehöll 57 cl, alltså en engelsk pint. Han började dricka av starkvaran och frågade mig efter en stund om det var en stark öl. Jag tittade på min egen öl och sa att den bara höll 3,2%. Efter ytterligare en stund började han bli blank i ögonen och sa att man verkligen kände av den engelska ölen. Jag förklarade för honom att om han kände av denna svaga öl, så berodde det på den hårda träning som han hade utsatt sin kropp för och att det snart skulle gå över.

Sigge hade nu börjat bli högljudd och litet svamlig, vilket jag noterade med en viss förtjusning. Vår rast började närma sig slutet och vi gjorde oss i ordning för det kommande träningspasset. När vi klädde om såg jag hur Sigge fumlade med bältet.

När vi kom in i träningshallen råkade jag gå bredvid Sigge och jag tyckte att det luktade som det brukade göra när man passerade Appelloftska Bryggeriet i Halmstad. Sigge klarade dock av passet utan några större problem och var så vitt jag kunde bedöma helt nykter när vi duschade och klädde om.

Vid en av de många karatetävlingar som vi såg i Crystal Palace var det vid ett tillfälle då man ropade upp två tävlande som skulle mötas i kumite. Den ene var en svart man vid namn White och den andre var en bleklagd engelsman vid namn Black. Detta orsakade stor munterhet både bland åskådare och de tävlande när de ropades upp.

Från Zendōkai sprider sig karaten till Småland

Jag själv döpte de klubbar som tillhörde mitt revir, med undantag för Växjö, eftersom Johan Sweda inte ville ha ett japanskt namn och den klubben fick namnet Wexiö Karate Kai med gammalstavning i stadsnamnet.

Alla dessa klubbar graderades enligt mina graderingsnormer för Zendōkai och alla utvecklade utmärkta tekniker.

Ljungby: Bushidōkai

Josef Berta startade senare upp en klubb i Ljungby, dit han då hade flyttat och när detta blev känt i Växjö blev några där intresserade och började åka till Ljungby, däribland Johan Sweda. Efter en tid startade Johan sedan upp en klubb i Växjö, som Josef då besökte regelbundet för fortsatt utveckling.

Jag själv åkte också regelbundet till Ljungby för träningsläger över en helg. Även medlemmarna i Växjö deltog då. Vid ett sådant tillfälle ville jag visa hur man avslutade *kata Hangetsu* och hur sista tekniken såg ut när man gjorde den med normal snabbhet. Dessvärre fastnade jag då med höger lillfinger i dräk- tens knytband så att fingret bröts av med ett hörbart ljud som Josef hörde tydligt eftersom han stod alldeles intill. Än i dag är denna finger krokig, vilket påverkar min högra *shutō*.

Växjö: Wexiō Karate Kai

I Växjö hade vi många och stora träningsläger med upp till 100 deltagare från klubbarna i mitt revir.

Micke Fahlsten var vid denna tid verksam i Ljungby, men flyttade långt senare till Mariefred, där han idag driver en klubb med namnet *Hinote* (*Hi no Te* betyder solens hand och uttalas med betoning på den första stavelsen, alltså inte *Hinotte*). Det är inte jag som har döpt den klubben eftersom de inte tillhörde mitt revir.

Hyltebruk: Zenshinkai

Joel Haglund startade upp Zenshinkai i Hyltebruk och kom regelbundet till Halmstad med några av sina medlemmar för att träna med Zendōkai på Norra vägen.

Gnosjö: Mushindōkai

Magnus Gustafsson och Göran Toivanen tillhörde initiativtagarna till klubben i Gnosjö. Båda dessa personligheter syns fortfarande när de tävlar i *kata* för seniorer. Masse tillhör än i dag glädjespridarna i mina ursprungliga klubbar. Vid ett träningsläger för länge sedan i Växjö lät jag Johan Sweda leda uppvärmningen för hela gruppen och tog med mig Masse åt sidan för att, som jag sa, lära honom en hemlig *kata*. Masse var oerhört intresserad och så även Johan Sweda som nästan vred huvudet ur led när han ville se vad jag lärde ut samtidigt som han skulle leda uppvärmningen.

På lite avstånd från de övriga började jag då visa några egendomliga rörelser som skulle föreställa inledningen till en *kata*. Han fick stå med benen i kors och snurra runt tummarna och armarna tre varv för att sedan göra några andra konstigheter. Till slut kunde jag inte hålla mig för skratt och när Masse förstod att jag drev med honom började han också skratta tillsammans med ca 100 andra deltagare.

Vid ett träningsläger i Halmstad hade vi vårt sedvanliga ölgask på dåvarande Norre Kavaljeren. Vi fick snabbt våra sejdlar fyllda och jag dristade mig då att utmana Masse på en ölhävning. Den som dricker upp sin öl först blir bjuden på den av förloraren. Masse blev genast entusiastisk.

En av de närvarande som jag hade instruerat i förväg startade upp oss med *yōi* och *hajime*. Vi höjde snabbt våra sejdlar och jag kunde höra när Masse svalde drycken i stora och snabba klunkar. Jag själv valde att smutta litet på min öl och efter ett kort tidsintervall hade Masse lyckats få ner hela innehållet och tittade förvånad på mitt nästan fyllda glas. Jag förklarade att jag gärna ville njuta av min öl i lugn och ro. Masse fick nu beställa en ny öl, som jag alltså betalade.

Oskarshamn: Seishinkai

När denna klubb bildades började man träna efter mina böcker utan någon instruktör. När jag besökte klubben första gången blev jag oerhört förvånad att de hade utvecklat så fina tekniker bara efter mina böcker. Vid mitt första besök kunde jag därför gradera ända upp till grönt bälte. En av de bästa i den

klubben var Anders Linderson, som jag senare graderade till 2:e dan tillsammans med Masse från Gnosjö. Anders Linderson lämnade dock klubben och anslöt sig till Franska Främlingslegionen och blev gift och bofast på Korsika, samma franska ö på vilken Napoleon föddes.

Trotsåldern får fotfäste i Zendōkai

Några av de nygraderade svartbältena hade nu börjat åka till Malmö för att få fight-träning med Hedlund och de fann att det var stor skillnad mot den karate som jag lärde ut.

Jag fortsatte trots ett visst motstånd att prioritera *kata*- och *kihon*-träningen. Vid ett sådant tillfälle körde jag *Heian Sandan* med den s.k. avancerade gruppen och när vi hade gjort ca 10 upprepningar sa Lasse Anderberg, att om det skulle vara så här började han faktiskt att fundera på att sluta med karate. Jag frågade honom då om han aldrig hade tänkt på att börja med karate i stället.

Man hade nu börjat åka till Malmö en gång i veckan för att få träning med Ted Hedlund. Efter ett sådant träningspass frågade jag Lasse Anderberg hur träningen hade varit och han svarade "Oj, vilken skillnad", alltså underförstått hur mycket bättre än mina övningar i *kihon* och *kata*.

Vid en lag-tävling, troligen SM, var det Hagslätts tur och det var Attila som var matchdomare. När matchen började utropade Attila det sedvanliga *hajime* och Hagslätt dristade sig då att högljutt utropa *Godmiddag* åt sin motståndare. Detta väckte en viss bestörtning och även de andra deltagarna från Zendōkai hade visat brist på omdöme. Efter matchen sa Attila till mig att om jag inte kunde få ordning på laget så skulle han diska oss. Det var alltså inte så lätt att vara lagledare på den tiden.

När jag själv vid ett tillfälle tränade free-fight med Hagslätt lyckades jag få in en *uraken* utan att han märkte det, så med mitt sedvanliga skämtlygne uppmanade jag honom att se upp för mina *uraken*. Detta skulle jag inte ha gjort, för han tog mycket illa vid sig, eftersom han hade framgångar vid våra tävlingar. Han ville därför sätta mig på plats och fick in en *chudan gyaku-tsuki* med full kraft på min högra sida. Jag kände att det var en hård träff, men tänkte inte vidare på saken. På natten när jag var uppe och lättade på blåsan fick jag dock en chock. Det var i stort sett rent blod som kom ut och på morgonen ringde jag därför direkt till en läkarstation och förklarade hur det låg till. Jag fick komma in omedelbart och, förutseende som jag var, hade jag tagit med mig ett urinblodprov som jag visade för doktorn. Han sa att det var mycket blod och ordnade en snabb tid för röntgen på lasarettet. Man trodde antagligen att levern var spräckt, men röntgenbilderna visade dock inte på detta. Efter någon dag kunde jag återigen pinka normalt och berättade detta sedan för Hagslätt. Jag tror inte att han kommer ihåg detta idag.

Efter ett av mina träningspass med den "avancerade" gruppen satt vi som vanligt i *mokusō* och efter avslutad meditation lät jag blicken följa deltagarnas ögon för att stanna vid Kjellet, som satt längst ut på höger sida från min synvinkel. Jag gjorde som vanligt en liten nick för att ange att han nu kunde utropa det traditionella *sensei ni orei*. Han frammumlade nu på ren trots kommandoordet så att det nätt och jämnt hördes, vilket gjorde att deltagarna inte visste hur de skulle bete sig. Jag fann mig efter någon sekunds förvåning och skrek själv ut *shōmen ni orei*, så att vi kunde avsluta det hela.

Ibland brukade jag förklara och visa de högre graderade hur man formar en korrekt knytnäve, alltså en *seiken*, och rätta till det hela genom att visa hur man gör. Många sa då att de inte kunde få in fingrarna på det sätt som jag visade och att det därför inte blev en rak vinkel på knytnäven, alltså 90 graders vinkel. Jag förklarade att jag var fullt medveten om att de inte kunde detta och att det var därför som jag försökte hjälpa dem. När jag sa att jag inte heller kunde detta då jag började med karate blev de oftast förargade och ville inte inse att man måste träna på rätt sätt för att kunna forma en sådan *seiken*.

De flesta av de tidiga svartbältena i Zendōkai går fortfarande på karate, som jag brukar formulera det, och har nu som väl är kommit över trotsåldern och har till och med börjat tycka om *kata*-träningen även om de fortfarande inte kan forma en korrekt *seiken* eller *shutō*.

Fortsatta tävlingar och personliga benämningar

Under våra många tävlingar i den s.k. Elitserien fick vi många vänner med dem som representerade Skåneklubbarna och vissa av dessa fick enkla benämningar, eftersom vi inte alltid kom ihåg deras namn, t.ex. fick en storvuxen man i Lunds karateklubb namnet Lundabuffeln (Lundabofflen) och i gengäld kallade denna person Jörgen Andersson (Jöjje) för Taxahannen. En annan person från Enighet döptes av Huggarn till Apachen, eftersom han hade ett band runt huvudet och det enligt Huggarn bara fattades en fjäder för att han skulle se ut som en indian. Även i Zendōkai tillkom förenklade eller förtydligande benämningar, t.ex. Janne på Macken, Snaffe m.fl. och även Sixten Rudolf Lindqwist föredrog det kortare tilltalsnamnet Sigge. Den lätt färgade Malave i Stockholm fick av Huggarn benämningen Kunta Kinte efter en amerikansk TV-serie som handlade om den tidiga amerikanska slavhandeln.

Vid våra SM-tävlingar brukade alltid Huggarn få möta Siegfried Macintosh, som var en svart man som Huggarn då välvilligt döpte till Sigge Lakrits. De turades om att vinna i liggande ställning eller förlora stående. När dessa två slagskämpar möttes väckte det alltid stort intresse bland publiken.

Vid en sådan tävling i Stockholm var Laura med som allt i allo för mig. När hon vid ett tillfälle skulle försöka hitta en toalett kom hon av misstag in i herrarnas omklädningsrum och mitt på golvet stod då den storväxte Sigge Lakrits helt naken och torkade sig med en handduk efter duschningen. Laura fick alltså se honom i detta naturliga tillstånd och kunde efteråt berätta att han var storvuxen i alla avseenden. Trots att hon ju ändå var ganska bortskämd i detta avseende, blev hon överraskad. Sigge själv var helt ogenerad och sa till Laura "kom in, kom in bara, du kan pinka här". I likhet med mig själv var han säkert stolt över sina manliga företräden. Dessvärre har denne Sigge nu gått ur tiden och sista gången jag såg honom var i en tävling där vi möttes i *kata*-tävlingen för veteraner 2015 där jag själv framförde *kata Chinte*.

Vid en annan tävling fanns det inte någon tävlingsläkare tillgänglig, däremot erbjöd sig en närvarande veterinär att ställa upp, eftersom han ju hade god utbildning. Attila var matchdomare och i en av matcherna möttes en svart man och en vit man. Det bar sig inte bättre än att den stackars färgade mannen blev nerlagen och liggande och Attila blev lätt panikslagen och ropade på veterinären. Den färgade mannen hörde detta och tog det som en personlig förolämpning och förklarade att han inte var något dj-a kreatur.

Vid en annan tävling i Stockholm gick Paul Kee och Malave som vanligt till final i individuell *kata*, så även jag själv. Under ett antal år hade Malave tagit guld och när tävlingen var slut hoppade Malave som vanligt längst upp på prispallen. Till sin förlägenhet fick han flytta ner till andra plats, eftersom Paul Kee denna gång hade vunnit och fortsatte med detta ett tag till. Vid detta tillfälle satt Laura på en bänk och några för henne helt okända svartbälten kom och satte sig jämte henne för att höra hennes åsikt. När hon såg Paul Kee framföra sin *kata* sa hon att det är han som vinner, vilket ju också kom att stämma.

Vi lärde känna en stockholmare vid namn Görgen Larsson, som sedermera bytte namn till Sökare. Vid en samvaro i Stockholm berättade Görgen en historia som handlade om en bagare. Detta var tidigt av vår bekantskap så vi hade ännu inte lärt känna honom närmare, så det blev så att vi omtalade honom som "han med bagarn". Huggarn förkortade sedan namnet till rätt och slätt Bagarn och så omnämner de flesta av Zendōkais vuxna medlemmar honom fortfarande. Han bildade ju senare en organisation i samarbete med Asai *sensei* som kallas för Svenska JKS och jag själv omnämner denna organisation som

”Svenska Bagarförbundet”. Vid ett träningsläger som jag hade tillsammans med Bagarn i Gnosjö, så frågade jag honom om den där historien med bagaren, men han hade helt glömt bort detta, men kände väl till att vi omtalar honom som Bagarn.

Zendōkais tidiga grundprinciper

Tekniska principer

Jag lärde ut hälvändningar, något som var totalt okänt i de övriga klubbarna som inte lydde under mig. Jag hade ju också alltid lärt ut att man i slutet av *Heian Nidan* använder breddlösa ställningar och vid ett tillfälle hade Hedlund tydligen varit i Japan och lärt sig just detta. Vid ett träningsläger i Malmö presenterades detta då som en nyhet och en förändring, men Johnny Wickström kunde då upplysa de övriga att vi alltid hade gjort så i Zendōkai.

Mina hälvändningar förhånades av klubbarna i Skåne och i Stockholm och vid ett VM i Bremen träffade jag på några av höjdarna från Stockholm, som frågade om jag fortfarande håller på med mina *jevla helvändningar*. Jag bekräftade att så var fallet.

Vid ett tillfälle blev jag inbjuden till klubben i Uppsala och lärde då ut just hälvändningar och hur man gjorde *nagashi uke* i slutet av *Heian Godan*, eftersom man i Uppsala avslutade tekniken med framsidan av handen. Jag fick snart dock veta att Grünstein hade varit i Uppsala och ”ställt allting till rätta igen”.

Vid detta besök i Uppsala bodde Laura och jag hemma hos familjen Walter Schieck. På grund av den bok om *bushido* som jag hade skrivit, trodde de att vi var helnykterister och kvällen blev därför ovanligt städad. Nästa år kom familjen Walter Schieck till Halmstad och bodde då hos oss på Norra vägen. De fann då till sin tillfredsställelse att vi inte var absolutister. Walter Schieck hade kommit till oss för att få en noggrann genomgång av *kata Jion*, eftersom de sedan skulle vidare till ett träningsläger i Tyskland där Walter Schieck skulle gradera sig. Jag fick senare veta att han hade klarat graderingen till 1:e dan.

Vi hörde sedan inte av varandra på många herrans år, men när Laura och jag kom och hälsade på vid träningslägret i Gislaved 2017 med Richard Amos fick jag veta att det fanns deltagare från Uppsala och att Walter Schieck var med, men att han för tillfället var ute för att göra några inköp, men skulle återkomma i slutet av pausen. Han återkom och det blev många hjärtliga hälsningar och kramar. Vi hade ju åldrats, men kände genast igen varandra.

Vid ett läger i Malmö med den tyske instruktören Horst Handel gick vi igenom *Bassai Dai* och han förklarade på engelska hur viktigt det var att göra hälvändning i första vändningen av denna *kata*. Leif Almö var den som översatte till svenska och jag såg hur det tog emot att förklara att det var hälvändning som gällde. Vid denna instruktion satt vi ner på golvet och jämte mig satt Kjell Larsson som hade tittat på mig under Leifs förklaring och vi log då båda i samförstånd.

Såvitt jag vet lär alla nu ut hälvändningar, men utan att närmare påpeka att det var i Zendōkai detta alltid hade gjorts.

Jag använde alltid mitt eget graderingsprogram som var helt annorlunda än det som användes i Skåneklubbarna. När jag graderade Sigge till 1:e kyū var han den ende till denna grad och han hade sinnesnärvaro nog att titta på klockan när föreställningen började. Han berättade sedan att hans gradering hade tagit exakt en timme. Men han var väl förberedd och han blev godkänd utan problem.

Hårdhetsträning

I vår träning ingick alltid s.k. hårdhetsträning efter Enoedas principer. En av mina egna sådana favoritövningar var att sitta på golvet och lägga armarna i kors över bröstet och sedan sitta med fötterna lyfta med raka ben och utsträckta fötter så högt som möjligt. Min egen ambition var att sitta kvar tills alla

hade stönat färdigt och dunkat ned fötterna i golvet. Fortfarande sittande brukade jag då alltid ha några muntliga kommentarer i lugn och ro. Det roar mig fortfarande att göra denna övning som avslutning på ett träningspass.

En annan övning som också påverkade magmuskulaturen, där sådan fanns, var att i liggande ställning lyfta skulderpartiet från golvet och göra liggande *kekomi*-sparkar rakt fram med armarna bakom nacken och benen lyfta några decimeter över golvet. När Johnny var närvarande gjorde jag gärna just denna avslutningsövning, bara för att han då alltid började att oja sig och utropa "inte den nu igen" eftersom han aldrig fick ihop benrörelserna i harmoni med kroppen och då brukade välta och när Laura en gång fick se hans version, döpte hon övningen till skalbaggen, eftersom hon tyckte synd om Johnny och att han såg ut som en upp och nedvänd skalbagge.

På storhelgerna hade vi alltid ett hårt entimmespass där alla grader förväntades vara med. Under denna timme tränade vi uteslutande grundtekniker så att alla kunde vara med i stort sett utan någon paus och utan att använda ordet *yasumi* förrän passet var avslutat.

Våra graderingar

Vid mina graderingar i de klubbar som ingick i mitt revir blev man underkänd om man inte uppfyllde de krav som jag då ställde. Den som blev underkänd fick tillbaka graderingsavgiften. Ibland tillät jag även s.k. halva grader som kallas för *kari*-grad. Benämningen halv grad är felaktig, men inte desto mindre mycket utbredd. Det japanska ordet *kari* betyder tillfällig och meningen är då att examinanden skall göra om graderingen inom en viss tid för att få full grad. Något som ju egentligen är helt meningslöst.

En del slutade när de blev underkända, men ibland också för att vår träning helt enkelt var för hård och disciplinerad. Vi ville i första hand satsa på dem som tog det på allvar och de som slutade brukade inte saknas alltför mycket, eftersom vi på den tiden inte var beroende av deras medlemsavgifter eller närvarobidrag.

Vid graderingarna höll Laura i graderingsblanketterna och Sigge var närvarande i egenskap av kassör och bisittare. Sigge skötte kassörsjobbet på ett utomordentligt sätt och vi fick aldrig några anmärkningar på vår bokföring eller vårt sätt att sköta klubbens ekonomi.

Oförargligt skämt tack vare Zendōkai

På kontoret där jag arbetade var jag nära bekant med en annan anställd i kontorsrummet bredvid mitt eget. Personen i fråga var inbiten snusare, vilket han försökte hålla hemligt, eftersom tjejerna på avdelningen avskydde denna primitiva vana. En av dessa tjejer, som jag hade döpt till "Snöpeklämman", hotade att sjukskriva sig om hon kände av den obehagliga lukten. Följaktligen gömde han därför alltid snusdosan i en skrivbordslåda och passade på att lägga in prisen under mycket diskreta omständigheter. Jag själv kände väl till detta även för mig obehagliga förfarande.

Jag satte därför upp ett anslag på anslagstavlan i Zendōkai där jag bad våra snusare att lägga alla överblivna tomma snusdosor i en plastpåse för att senare överlämnas till mig. Till min oerhörda förvåning fick jag på mycket kort tid in två stora plastkassar fulla med tomma snusdosor.

Jag tog med mig rekvisitan till mitt kontor och avvaktade lämpligt tillfälle när min vän var borta från kontoret. Inom kort var han ute på en tjänsteresa på ett av rederiets fartyg och var borta några dagar. Jag passade då på att fylla hans kontor med snusdosorna utlagda både på skrivbordet och fönster och alla övriga ställen som jag fann lämpliga för ändamålet.

Till min glädje lät städerskan allt ligga orört under dessa dagar och jag såg alltid till att dörren till hans kontor stod vidöppen. Ryktet spred sig snart över hela det stora kontorets alla tre våningar och det blev en mindre folkvandring för att beskåda utställningen.

Detta lilla skämt kunde utföras tack vare den välvilliga samverkan med Zendōkais alla medlemmar och några kommer kanske ihåg den stora insamlingen och resultatet därav, som jag naturligtvis berättade.

Vid ett tillfälle när jag ledde en grupp med ganska låga grader kom flickvännen till en av de tränande in i lokalen för att bevittna träningen. Hennes pojkvän blev förtjust och lämnade utan ceremonier gruppen och gick och satt sig på bänken jämte flickvännen.

Jag blev av lättförståeliga skäl synnerligen upprörd och gick fram till den enligt tidens mode långhårige gossen och tog ett ordentligt tag om hårsvalet och förde honom tillbaka till gruppen gående på tå. Tjejstackaren var nära att gråta, men vågade inte lämna lokalen förrän passet var slut.

Vid ännu ett annat tillfälle behövde en av de lågt graderade urinera och behagade därför lämna gruppen utan vidare och gav sig iväg ut genom dörren till de primitiva toaletterna. Lyckligtvis visade det sig att en av stolarna inne i träningslokalen hade exakt rätt höjd till dörrhandtaget och jag lyckades kila in stolsryggen så att den effektivt spärrade dörrhandtaget.

Vi fortsatte träningen trots att det bankades på dörren. Huruvida ynglingen sedan kom tillbaka minns jag faktiskt inte.

Nya *kata* introducerades efterhand

Jag hade hört talas om en del *kata* som jag aldrig hade sett, men läst om och till min glädje fick vi till slut lära oss både *Gojūshihō shō* och *dai* samt *Wankan*.

Tyvärr blev benämningen på *kata Gojūshihō shō* och *dai* felaktigt benämnda av Nakayama själv när de introducerades som officiella JKA-*kata*. *Shō* och *dai* blev omkastade och för att Nakayama då inte skulle förlora ansiktet fortsatte JKA att använda dessa benämningar. Kanasawa godkände inte dessa felaktigheter och inom SKI använder man alltså den rätta benämningen och den som utför dessa *kata* känner nog själv att det är *Dai* vi lär oss först och inte *Shō*.

En gång frågade jag Asano *sensei* om han kunde dessa *Gojūshihō kata*. Han kände till dem, men kunde dem inte. När jag frågade vidare om han trodde att Enoeda *sensei* kunde dem, svarade han att han nog trodde det. Kanske av artighet och respekt för Enoeda. Han kunde dock visa upp ordningsföljden i *kata Wankan*.

Personer som har gjort avtryck i Zendōkai

Tanaka

I slutet av vår tid på Norra vägen anslöt sig en egendomlig personlighet till klubben. Jag sålde på den tiden dräkter och annat upp i våningen och när den här personen skulle inhandla en karatedräkt hade han hela slakten med sig som vällde in och fyllde nästan hela våningen. Till slut hade vi ordnat upp affären, men jag var orolig för mina tillhörigheter i lägenheten, men jag kunde dock inte påvisa att något saknades.

Den här annorlunda figuren var antagligen en följd av kusingifte eller något liknande. Han hade ingen motorik i kroppen över huvud taget alls. Han var insjunkten och verkade sjuklig och han hostade alltför ofta på ett gammaldags vis, som de gamla i Zendōkai fortfarande minns och kan härma, däribland även jag själv. Han var totalt oren och luktade illa och dräkten blev så småningom synnerligen smutsig utan att några närmare åtgärder vidtogs.

Kjellet döpte honom till Tanaka, eftersom det fanns någon egendomlig avlägsen likhet med den store karatemästaren Tanaka och namnet blev helt vedertaget i klubben.

Vid ett tillfälle förklarade Tanaka för mig att han tyckte att han började få in den rätta känslan för *yoko-geri keage* och han visade en egendomlig benrörelse. Men snäll som jag ju alltid har varit så sa jag till honom att det är roligt när man själv märker sina framsteg.

Vid våra graderingar skulle man ha med sig en ifylld blankett, där man skulle ange namn, ålder och grad. Blanketterna delades ut av instruktörerna i de olika grupperna. Blanketten blev ibland felaktigt ifylld och till vägledning satte jag därför i god tid upp en sådan blankett före en gradering på klubbens anslagstavla. Jag fyllde själv i denna blankett för att alla skulle se hur man gjorde. Jag använde fingerade uppgifter och som exempel på var namnet skulle stå skrev jag *Malte Mårtensson*. Vid själva graderingen fick jag då upp en blankett där just namnet *Malte Mårtensson* var angivet. Jag utropade då vem som i herrans namn kunde heta *Malte Mårtensson*. Tanaka kom då fram och sa att han hade fyllt i detta namn eftersom det stod så på anslagstavlan.

Eftersom han inte hade någon möjlighet att klara av en gradering till ett streck, så tyckte jag att det var synd om honom och graderade honom därför till 9:e kyū och förklarade så att både han själv och alla närvarande uppfattade att det här var fråga om en hedersgrad. Alla förstod innebörden utom Tanaka själv, som uppfattade det som att det rörde sig om extra bra gradering, som han var mycket stolt över och jag lät honom behålla denna tro. Han försvann dock så småningom utan att det innebar någon större förlust för klubben.

Krutgumman

En annan personlighet i Zendōkai på Norra vägen var den något äldre dam som jag själv döpte till Krutgumman. När hon började i Zendōkai knöt hon bältet, eller skärpet som hon själv kallade det, med rosett och hade dessutom pressveck på träningsbyxorna.

Hon vägrade att göra *kiai* och jag kunde därför aldrig gradera henne. Hon fick dock fortsätta tillsammans med dem som hade graderat sig, så till slut tränade hon med grönbältena med vitt bälte, eftersom hon i varje fall kunde ordningsföljden i de aktuella *kata*-formerna.

Hennes *budo*-intresse utökades så att hon till slut lämnade klubben och gick över till både *iaidō* och tekniker med kort stav.

Lennart Ankar

Lennart Ankar började träna med Zendōkai redan under vår tid i Oskarström. Han tog så småningom brunt bälte. Han hade för vana att i de flesta situationer säga *häpp, häpp*. Detta roade de nybörjare som fick honom som instruktör när vi hade flyttat in verksamheten till Halmstad.

Lennart var med i Crystal Palace och när vi åkte tåg från Crystal Palace in till Victoria Street Station passerade tåget strax före ankomsten en enorm oljecistern. Vid ett sådant tillfälle sa Lennart att nu åkte vi förbi den där fotogendunken och att vi snart var framme. När han för första gången skulle åka med detta en aning primitiva tåg så frågade han mig om man fick röka i en sådan här bod. Så vitt jag kommer ihåg fick man på den tiden röka i alla lokaler i England, kanske med undantag för träningshallen. I biografalongerna fanns det askkoppar uppsatta på stolsryggen framför så ibland var det lika rökigt i biografen som i puben.

När vi återvände från Crystal Palace på kvällarna och anlände till Victoria Street Station brukade Lennart och jag gå till baren som fanns i anslutning till stationen och där drack vi alltid varsin Carlsberg Special Brew, som höll 9,4 procent. Vi tyckte att vi var värda denna lilla avkoppling efter de hårda

träningsspassen. Denna danska öl fick bara säljas i England och den hade börjat tillverkas 1955 när Winston Churchill besökte Köpenhamn med det förbehållet att den sedan bara fick säljas i England. Även Laura och jag brukade avnjuta denna öl som fanns på de flesta pubarna.

Den gode Ankar hade tyvärr dåligt ölsinne och brukade bete sig mycket illa vid våra festligheter. Vid en julfest på Svea gick det så långt att han kastade köttbullar från gaffeln på de övriga gästerna och stoppade ner isbitar innanför tjejernas blusar.

Min egen medverkan i barngrupperna

Eftersom Lion Ferry hade lagt ned sin verksamhet i Halmstad var jag arbetslös, men fick då en halvtids-tjänst som chefsinstruktör i Zendökai. Klubben betalade därför en fjärdedels lön och kommunen också en fjärdedels lön. För att kunna klara av ekonomin sålde jag därför dräkter och andra tillbehör som hörde till karaten och naturligtvis också mina böcker.

Eftersom jag nu var avlönad tyckte jag att jag inte gärna kunde neka till vissa grupper. Jag ville fortfarande inte instruera barngrupperna, så jag spred ut ett rykte att jag brukade lugga barnen och vrida om öronen på dem om de inte följde mina instruktioner. Ryktet nådde så småningom föräldrarna, som då begärde att jag inte skulle ta hand om deras barn, så slapp jag ifrån detta. Kjellet Larsson tog ofta hand om barngrupperna och blev väldigt populär både bland barnen och deras föräldrar.

Våra olika färdsätt till och från London

Kates parfym

Våra tidiga kvinnliga medlemmar var ofta med i London och för det mesta åkte vi med flyg till Stanstead och vidare med buss in till Bayswater i London och omvänt vid hemresan. Huggarn var flygrädd och brukade motverka detta med hjälp av mer eller mindre måttligt intag av starka drycker.

Vid en sådan hemresa hade Kate och Yvonne inhandlat varsin parfymflaska på flygplatsens taxfree och när vi var nästan färdiga för landning i Malmö dristade tjejerna sig till att provluka på sina parfymer. Den illustre Huggarn satt i sätet bakom och såg detta. Dessvärre misstog han parfymflaskorna för s.k. lomme flaskor och eftersom han då hade hunnit bli en aning påverkad av det som man kunde beställa av flygvärdinnorna ryckte han till sig en av flaskorna och lyckades få i sig en del innan han till slut insåg att det var något som inte stämde. Hans mage reagerade snabbare än hans smaksinne och han fick genast behov av att uppsöka toaletten, men i samma stund utropades att alla skulle spänna fast sig och toaletterna låstes. Det uppstod en viss uppståndelse när Huggarn propsade på att få komma in på en av toaletterna. Flygvärdinnorna insåg till slut stundens allvar och släppte in honom på en av toaletterna, där han satt kvar till efter landningen. När han till slut kom ut så spred sig en mycket sällsam doft som påminde om en bordell i Istanbul och passagerarna fick bråttom att komma ut ur planet.

Huggarn i somnambult tillstånd

Vid en annan liknande resa till London hade Huggarn hunnit inta en rejäl dos av förebyggande medel mot sin flygrädsla och när vi landade på Stanstead hade han somnat så djupt att han inte kunde väckas. Jag föreslog att vi skulle be flygvärdinnorna att öppna nödutgången med tratten för att underlätta evakueringen. Jag fick dock inget gehör för mitt förslag. Trots allt fick vi in honom i den väntande bussen där han inte gjorde något större väsen av sig. Hur vi sedan i London fick upp honom på hotellrummet minns jag inte, bara att vi fick lämna honom i sitt somnambula tillstånd när vi andra gick ut på den traditionella pub-rundan.

Huggarn sov fortfarande i samma ställning som vi hade lämnat honom, både när vi gick ut på stan och när vi morgonen därpå gjorde den ganska krångliga resan ut till Crystal Palace. Vi tyckte att det var

tråkigt att han hade missat det första träningspasset, men strax innan träningen skulle börja kom han in i lokalen och vi kunde inte begripa hur han hade vaknat i tid för tunnelbanan och tåget ut till Crystal Palace. Tack vare sin starka viljestyrka kunde han delta i träningspasset med blodsprängda ögon. Hugggarn vann stor respekt bland våra japanska instruktörer tack vare att han kunde dricka whisky tillsammans med dem i större mängder än de själva klarade av.

Med färja från Göteborg till Norwich

Under vår tid på Norra vägen hade jag skilt mig och funnit en ny livskamrat vid namn Laura. När Zendōkai reste till London gjorde vi alltid detta i sällskap. Ofta åkte vi med färjan från Göteborg till Harwich och vi tyckte bättre om detta färdssätt som var avkopplande för oss båda.

Vid ett sådant tillfälle följde också Sigge med på färden och även två medlemmar från Ljungby, nämligen greken Kosta och Michael Fahlsten. Vi hade stort samarbete med Ljungby-klubben som jag själv hade namngett till Bushidōkai.

På kvällen serverades sedan vanligt det imponerande smörgåsbordet med stora mängder kallskuret och varmrätter och läckra bakverk som efterrätt. Eftersom det var gående bord gick vi alla fem fram och började ta för oss. Laura och jag själv började som vanligt med sillbordet och gick sedan tillbaka till vårt gemensamma bord och började smaka på de goda sillrätterna. Efter en stund kom de övriga tillbaka med sina tallrikar, som var överfulla med allt från sillrätter, varmrätter och bakverk i en skön blandning. Lax- och skinkskivor hängde ner från tallrikskanterna. När de såg våra silltallrikar blev de helt förvånade och frågade om vi inte skulle äta mer. Laura och jag förklarade att vi snart skulle byta tallrikar och fortsätta med det kallskurna och sedan varmrätterna. De blev ännu en gång helt förvånade och frågade om man verkligen fick gå fram och ta för sig mer än en gång. Någon av dem hade tydligen förklarat för de övriga att man bara fick ta för sig en gång. Jag hade mina aningar om att det var en idag mycket högt graderad person som hade ansvaret för denna helt felaktiga information. Laura och jag kunde inte låta bli att skratta när de började äta av hela den röra de hade blandat ihop med allt från sill till bakverk på samma tallrikar. Efter kanske fem omgångar kunde Laura och jag avsluta det hela med kaffe och bakverk.

När vi befann oss på järnvägsstationen för att åka in till London råkade Laura tappa en av sina skor så olyckligt att den föll ner på rälsen. Varken jag eller Laura hade lust att hoppa ner på rälsen eftersom man kunde höra det annalkande tåget, men den modige Sigge gjorde ett djärv hopp ner och kravlade sig sedan upp med den förlorade skon och hann precis dra upp benen efter sig innan tåget körde in.

Vid en annan resa befann vi oss vid flygplatsen Statstead för att resa hem. Vi hade gott om tid till avgången så helt naturligt samlades vi vid bardisken där var och en beställde något lämpligt att dricka. Jag själv ville förnya mig och tänkte att jag skulle byta upp mig till en ny spännande öl så jag granskade bardisken och fick syn på en öl med text på arabiska, eller arrabisska som jag brukade uttala det för att vara rolig. Eftersom jag aldrig tidigare hade druckit arabisk så beställde jag en sådan och de andra samlades runt mig för att höra vad jag tyckte om sådan öl. Jag tog några klunkar som jag lät rulla runt i munnen innan jag svalde och försökte anlägga en klok och forskande blick. Efter en stund insåg jag att det inte var riktigt vad jag hade väntat mig och vid en närmare granskning av flaskan upplystes jag om att det var en helt alkoholfri öl, som jag kanske borde ha kunnat räkna ut i förväg. Detta roade naturligtvis mina omgivande reskamrater och ibland blir jag fortfarande påmind om min alkoholfria öl.

Zendōkais samarbete med SSA

Ted Hedlund var av någon anledning mycket noga med att vid lämpliga tillfällen försöka förhåna oss från Halmstad och yttrade ofta *Hälmstadd, Hälmstadd* för att förklara för de andra klubbarna hur dåliga vi var. Ett av hans favorituttryck var också *shit man, shit man*. Kan det bero på att Zendōkai redan var etablerat sedan sex år när han kom till Sverige för att införa karate som en nyhet?

Jag instruerade och graderade nu sju klubbar inom mitt distrikt: Zendōkai och Heraklea i Halmstad, Zenshinkai i Hyltebruk, Bushidōkai i Ljungby, Wexiö Karate Kai med gammalstavning, Seishinkai i Oskarshamn, Munendōkai i Alvesta samt Mushindōkai i Gnosjö. Samtliga klubbar var missnöjda med fördröjningen av diplom efter våra graderingar. Det kunde dröja upp till två år innan vi fick diplomerna och vid det laget hade de allra flesta slutat att träna karate. Jag fick därför en växande hög med diplom som inte hade hämtats ut.

Jag var aldrig någonsin inbjuden att instruera i någon av klubbarna i Skåne och lyckades heller aldrig sälja några av mina böcker till dessa klubbar.

Vårt samarbete med Kato sensei

Kato kom vid denna tid fortfarande till våra träningsläger i Malmö och Huggarn och jag förhandlade med Leif Almö om att vi skulle representera med Zendōkai genom att bjuda Kato och hans dåvarande hustru på ett restaurangbesök. Vi fick tillåtelse till detta och följaktligen hämtade vi Kato och hans hustru vid hotellet och tog oss till en känd restaurang i anslutning till det hotell där vi själva bodde.

Vi bjöd dem på gravad lax till förrätt och oxfilé till huvudrätt och Kato tyckte mycket om den gravade laxen och sa att det var nästan som *sashimi*. Kato gick efter avslutad måltid till spelbordet tillsammans med Huggarn och gjorde av med en del pengar. Jag själv spelade aldrig, eftersom min mamma hade bett mig avstå från spel och lotterier, eftersom hon var rädd att jag skulle gripas av speldjävulen.

Vid ett tillfälle blev jag tillsammans med Kato och några andra inbjuden hem till Leif Almö. Det bjöds frikostigt på alkoholhaltiga drycker och efter en stund anfäktades jag av någon konstig anledning av hicka, s.k. fyllehicka, som inte ville sluta. Ted Hedlund hade tidigare lärt sig ett knep för att bli av med den förargliga åkomman, som jag vid det laget hade börjat kalla för hylleficka. Han tog en hel kaffekopp med socker och blandade upp med någon kolsyrad dryck och sa att jag skulle svälja allt på en gång. Eftersom han hade högre grad än jag själv lydde jag honom, och faktiskt försvann hickan. Men allt detta socker i förening med alkohol hade dessvärre även en annan följd, nämligen att jag på natten blev ordentligt fyllesjuk och var tvungen att missa nästa dags första pass, vilket var oerhört pinsamt, men som roade en del andra.

Ganska många år senare samarbetade jag med Bagarn i Stockholm i ett träningsläger. Kato kände naturligtvis igen mig, men tyckte att jag hade åldrats. Han sa därför *you look old* så jag svarade *yes, that is because I am old*. Då sa han *but I don't look old*. Han hade färgat håret svart, i likhet med de andra japanska instruktörerna, med undantag för Kase.

Vid ett tillfälle hade vi bjudit in Kato för ett träningsläger i vår egen *dōjō* i Halmstad och på lördagskvällen tog vi med honom till Pio Pio där vi åt plankstek. Efter avslutad måltid tog Kato en av de renskrapade plankorna och la den på golvet och tittade sig försiktigt omkring. Han krossade sedan plankan med en *choku tsuki* och satte sedan ihop den igen på bordet. När kyparen skulle duka av blev han förvånad när en av plankorna plötsligt gick av.

På träningsläger i Lucern i Schweiz

Medlemmarna i Zendōkai hade börjat att åka även till träningsläger i Schweiz och vid ett sådant tillfälle åkte vi ner med tåg och vårt sällskap bestod av Göran Nilsson, Sigge, Anders Felix och jag själv. Vi åkte i sovvagn och i vår kupé fanns även en tyska, som låg i kojens ovanför min egen. Hon hade bott länge i Sverige och förstod svenska mycket väl. När vi kom till gränsen till Schweiz på morgonen kom en passkontrollant och öppnade dörren till vår sovvagnskupé och sa på tyska *Pässe Bitte*. Sigge, som var nyvaken, frågade då *vad f-n sa han*. Jag förklarade för Sigge att han hade frågat om någon behövde pissa. Sigge blev ordentligt förvånad och utbrast i ett *vah*, men tyskan började skratta ohämmat. Till slut fick vi dock fram passen till den förvånade kontrollanten, som själv inte förstod anledningen till vår uppsluppenhet.

På klassiskt Zendōkaimanér på väg till Schweiz. Tyskan skymtar i kojens över min

Vi kopplade av på kvällarna på traditionellt karatevis med rikligt med öl och god mat. En kväll var vi på en uteservering och kom överens om att avsluta med en god glass. Jag granskade menyn och såg bland desserterna olika former av glass och en beskrevs som *Honeymoon*. Den lät tilltalande och Göran Nilsson och jag själv bestämde oss för denna glass och servitören frågade om det var för oss båda. Jag bekräftade att det var just det som lekte oss i hågen. Efter en stund kom han tillbaka med en synnerligen stor glass i ett avlångt glaskärl och ställde den framför Göran och mig och lämnade två avlånga skedar. Jag frågade om det var meningen att vi skulle äta av samma glass och servitören bekräftade att så var fallet och att det var just det som vi hade beställt. Göran och jag började med en viss försiktighet att äta av samma glass till omgivningens förtjusning och ett gäng norrmän från samma träningsläger frågade om vi var förlovade. Jag svarade att vi ännu så länge bara planerade att flytta ihop. Till slut återstod en ganska stor bit av glassen mitt i skålen som jag döpte till Berlinmuren.

På det enkla ställe där vi bodde delade jag rum med en äldre norrman, som hade en ung dotter med på träningslägret. Dottern bodde emellertid i ett annat rum. Denna unga dam fattade av någon egenomlig anledning tycke för Sigge, vilket glädde honom enormt och föranledde många utläggningar. Men som väl var höll Sigge på sig och tog till sig mina visdomsord att hon troligen bara var ute efter hans kropp.

Sista kvällen i Lucern hade man traditionsenligt en festkväll utomhus och arrangörerna körde därför in en kubikmeter öl i en stor tank. När festligheterna började slog man upp ett håll i det stora kärlet med slägga och ett stort spetsigt verktyg. Det hade då redan bildats en lång kö som aldrig tycktes ta slut eftersom många gick direkt tillbaka och ställde sig i kön igen.

Jag hade fattat ett visst intresse för en blond och tjusig tjej och jag frågade henne i all oskyldighet om hon ville följa med på en litet promenad runt etablissemanget. Till min förvåning svarade hon ja och vi började släntra iväg och hon sa att alla vred på huvudena precis som i en lag-*kata* när vi gav oss iväg. När vi kom tillbaka sa Anders Felix att det var grönt för min del, men hans förutsägelse infriades dock inte.

När vi en kväll gick in på ett utskänkningsställe satt det några tjejer där och efter en stund frågade Sigge oss om vi hade sett att han fick ögonkontakt med en dessa för oss okända tjejer. Tyvärr hade vi inte varit tillräckligt uppmärksamma på detta, men det viktiga var ju att Sigge själv var fullt medveten därom.

Trevligt tillsammans i Schweiz

Oskyldig samvaro i Luzern

Jag höll alltså på mig under hela veckan och när vi till slut kom hem var det ganska tidigt på morgonen så jag tog en taxi till Norra vägen och skyndade mig upp till 4:e våningen och i brådskan ställde jag allt det som jag hade köpt på utförelse utanför dörren och gjorde mig i ordning för att ansluta till sängen där Laura väntade.

Efter ceremonin måste Laura gå till jobbet och hon fann till sin förvåning att jag hade glömt de inhandlade produkterna utanför dörren, men att hon förstod anledningen, eftersom hon hade märkt att jag var mycket ivrig.

Specialträning med Kawasoe sensei

Vid ett träningsläger i Malmö med Kawasoe sensei ville jag själv tillsammans med Snaf och Huggarn ha en extra lektion efter det sedvanliga hårda träningspasset. Vi bad om en noggrann genomgång av *kata Unsu*, vilken vi skulle tävla med i Bremen på JKA-VM 1981.

Mot en mindre extra ersättning gick Kawasoe med på detta och vi började direkt efter eftermiddagspasset. Jag hade en känsla av att Kawasoe inte var helt förtjust över att vi valde en så avancerad *kata* för att tävla, men han gav oss en lektion på kanske en och en halv timme, och hans genomgång var hård.

Efteråt var vi mycket trötta och framförallt törstiga, så jag uppmanade de andra att spara törsten till senare på kvällen. Snaf tyckte inte om mitt förslag, utan drack sig otörstig på vanligt vatten. Huggarn var däremot helt inne på min linje och vi tog oss direkt till den trevliga puben Golden Days och beställde starköl, som man som ett unikum här kunde få i 1,5 liters sejdlar. Vi beställde alltså sådana. Det tog lång tid innan vår törst var släckt och vår sinnesstämning blev först uppsluppen och sedan inföll sig en behaglig trötthet. På något vis tog vi oss till det hotell där vi bodde och fann för gott att gå till sängs med detsamma.

Vi åkte ner till Bremen några månader senare och tävlade med *Unsu* som lag-*kata*, men vi lyckades inte gå till final. Vi hade valt en alldeles för svår *kata*.

Men resan ner var i varje fall trevlig och jag minns att Sigge hade med sig gitarren och sjöng och underhöll oss på ett trevligt och uppskattat sätt.

Gradering till 3:e dan

Det hade nu gått 9 år sedan min gradering till 2:e dan, så jag tyckte att det kanske var på tiden att gradera upp mig. Eftersom jag nu bodde på Kärleken hade jag skaffat busskort och åkte ner till vår lokal varje dag och förberedde min gradering. Jag hade valt *kata Jiin* som graderings-*kata* och upprepade den därför 30 gånger om dagen.

Jag åkte till Crystal Palace för att gradera mig, men i slutet av träningen skadade jag ena foten så illa att jag haltade våldsamt. Samma kväll besökte jag den bar som fanns i anslutning till området och baren var full av karatemänniskor från hela världen. Den sydafrikanske Stan Schmidt hade sett min skadade fot och han hämtade från baren två små baljor, den ena med hett vatten och den andra med vatten med isbitar. Han sa till mig att hålla ner den svullna foten omväxlande i då båda baljorna, eftersom detta enligt hans teori skulle göra stor nytta.

Vid nästa träningsdag, som var den sista, leddes uppvärmningen av en av de yngre japanerna, som inledde med löpning på led runt lokalen. Med min skadade fot var det naturligtvis besvärligt och jag kom ordentligt på efterkälken. När Stan Schmidt såg detta ropade han med hög röst "samurai, samurai" för att uppmuntra mig att inte ge upp. Det blev tyvärr omöjligt för mig att ställa upp på graderingen.

Foten läktes efter en ganska lång period så att jag kunde fortsätta min förberedande träning till 3:e dan. På sommarlägret 1985 i Malmö ställde jag upp till gradering.

Efter det sista träningspasset före graderingen anbefalldes Ted att vi skulle sitta i *suwatte*, alltså med benen invikta under oss och han drog ut på detta så att de flesta bytte ställning till skräddarställning. Han tittade ibland på mig och kunde konstatera att jag fortfarande satt kvar på rätt sätt. Till slut kunde han inte fortsätta, eftersom tiden till graderingen hade infunnit sig.

Det var Kawasoe och Ted som höll i graderingen. Enligt Milo gick *kihon*-programmet bra, men kanske inte helt perfekt.

De andra som var yngre fick fightas mot de andra som skulle gå upp till 3:e dan, men för att ge ett intryck av att vara snäll fick jag möta en som "bara" var 1:e dan från Enighet. Trots sin relativt låga grad var han en av de bästa i Enighet i free-fight. Det blev en lång och hård kamp som Ted övervakade och bestämde den ena förlängningen efter den andra. Jag blev till slut godkänd även i *kumite*.

Till slut fick jag visa upp min *Jiin* och i slutet gjorde jag på grund av trötthet en spegelvänd rörelse och fortsatte sedan resten av *Jiin* i spegelvänt utförande, som jag aldrig hade gjort förut. Detta såg naturligtvis Ted och menade att jag hade gjort fel. Kawasoe struntade dock i hans protester och godkände

mig till 3:e dan. Han visste mycket väl att just denna *kata* hade många varianter och antog därför att min version var just en sådan variant och jag avstod från att rätta honom. Det egendomliga var dock att jag själv inte hade märkt mitt spegelvända utförande och inte insåg det förrän jag hade fått se min version i en videoinspelning som någon hade gjort.

Flyttning från Norra vägen till Nässjögatan

1984 fyllde jag 50 år och blev uppvaktad uppe i våningen av flera av Zendökais medlemmar.

Några veckor senare fick jag besked om att alla våningar skulle byggas om till mindre lägenheter och med sänkt tak. Laura och jag bestämde oss därför att skaffa villa och så blev det. Vi flyttade till Kärleken, men träningen fortgick dock fortfarande i lokalen och jag fick därför skaffa busskort.

Uppvaktning vid min 50-årsdag

Till slut fick vi även reda på att huset där vi hade vår lokal skulle rivas och vi fick alltså söka efter en ny lokal. Vi blev erbjudna att flytta till Nässjögatan till en lokal som vi skulle få ombyggd till en ny *dōjō*.

När lokalen till slut blev färdig fick vi ta med oss alla redskap från Norra vägen till Nässjögatan. Det blev en fin ny lokal där det till och med fanns ett kontor med fönster ut i lokalen. Det blev dock en längre bussresa för mig själv, men det fungerade ganska bra.

I denna lokal hade jag fortfarande graderingar med klubbarna inom mitt revir och när jag graderade deltagare från Slafkos klubb Heraklea hade han börjat med ofoget att applådera efter varje godkänd gradering av hans egna elever. Jag blev naturligtvis upprörd och förklarade att mina graderingar inte var någon cirkus och att här gällde budo-etikett.

Min brytning med SSA och Zendōkai

Vid min sista gradering på Nässjögatan skickade jag in alla graderingsblanketter till SSA, men meddelade att jag betalar graderingsavgifterna när vi har fått diplomerna. Detta föranledde naturligtvis bestörtning inom den högsta ledningen. Eftersom diplomerna ännu inte hade kommit när jag lämnade Zendōkai var avgiften fortfarande inte betald till SSA och det spreds ut ett illasinnat rykte att jag hade försatt klubben i en stor skuld och sedan lämnat klubben av den anledningen.

Jag var i många andra avseenden mycket missnöjd med SSA och deras speciella attityd mot Zendōkai. Kanske handlade det om avundsjuka för att vi hade infört *Shōtōkan*-karaten till Sverige långt innan Enighet bildade sin karatesektion och att jag själv hade fått så god kontakt med de japanska instruktörerna.

Det rådde också en maktposition inom Södra SSA, vilket tydligen var viktigare än karatekompetens. Det utövades en sorts diskriminering av Zendōkai, som tog sig många uttryck. Detta framgick ju tydligt på det årsmöte med SSA där jag själv, Slafko och några till inte fick vara med vid någonting som skulle förhandlas bakom lykta dörrar. Vi spekulerade naturligtvis om vad som där förhandlades.

Shingo Ohgami, som jag var mycket god vän med, besökte mig en gång hemma på Kärleken och han ifrågasatte att jag ville vara med i det förbund som han faktiskt kallade för *Shōtōkan Maffian* eller *Shōtōkan Yakuza*. Hans benämning skulle ju sedermera visa sig stämma väl.

Jag var dock inte den ende som diskriminerades. Paul Kee hade börjat lära ut *Tai chi chuan* och hade satt upp en affisch i Baltiska Hallen när jag var där i samband med en större tävling. Jag gick tillsammans med Leif Almö förbi en sådan affisch och Leif Almö ryckte ner den och sa att sådant där vill vi inte ha. Jag har alltid kommit bra överens med Leif Almö, men den gången tyckte jag att han förlorade min respekt. Paul Kee blev ju senare utesluten från Enighet tillsammans med en annan person från Malaysia.

Till slut lämnade jag alltså SSA och hade jag hoppats att Zendōkai skulle följa med, men så blev det ju inte. Eftersom klubben fortfarande var med i SSA kunde jag ju inte tillhöra klubben, när jag själv hade lämnat SSA. Det var alltså i själva verket SSA som jag lämnade och inte Zendōkai.

Jag blev alltså ensam och höll upp med karateträningen en tid. Efter några månader blev jag uppringd av Johan Sweda i Växjö och han sa att de absolut ville ha min träning igen, eftersom de var missnöjda med de instruktörer som de då fick från SSA.

Jag förklarade för Johan att jag var portförbjuden från alla klubbar som tillhörde SSA och att enda möjligheten för mig att komma till Växjö igen och undervisa var att den klubben lämnade SSA. Till min förvåning sa Johan att de omedelbart var beredda att göra så och att han var säker på att de andra klubbarna inom mitt forna distrikt skulle göra det samma. Eftersom det var ganska många klubbar som det gällde föreslog jag att vi bildade en egen organisation och jag dristade mig även att föreslå namnet på denna organisation: Svensk Ortodox Shōtōkan Karate Organisation. Namnförkortningen S.O.S.K.O. kunde ju också direkt uttalas på engelska: Swedish Orthodox Shōtōkan Karate Organization.

Det var bara tre klubbar inom mitt s.k. distrikt som inte gick över till S.O.S.K.O., nämligen Bushidokai i Ljungby, Heraklea i Halmstad och min egen före detta klubb Zendōkai.

Jag startade upp en ny version av Zendōkai under namnet Zendōryūkan och namnet missuppfattades av några, som trodde att jag hade döpt klubben efter mitt eget förnamn och de uttalade därför helt felaktigt namnet som Zendo**R**oykan.

När jag startade Zendōryūkan satte jag in en annons i Hallandsposten med det budskapet att jag hade startat upp en ny klubb i Halmstad och att alla gamla elever som hade en grad från och med grönt bälte var välkomna under förutsättning att alla bar vitt bälte.

Det kom inte mindre än 30 personer som anslöt sig till min nya klubb, alla med vitt bälte. Några hade hållit upp med träningen en tid, medan andra direkt lämnade Zendōkai. Eftersom alla hade minst 6:e kyū anordnade jag nya graderingar med ganska korta mellanrum så att de flesta fick tillbaka sin gamla grad och kunde byta bälte. Vi tränade då i Sporthallen och fick tiden före Heraklea i C-hallen.

Vi fick även ibland besök av några som fortfarande tillhörde Zendōkai och från Laholm kom även Siw Mehiläinen, eller Siwan, som hon kallades för. Det fanns alltså några självständiga personer som vågade träna med Zendōryūkan, trots att de tillhörde SSA och trots alla hotelser. I övrigt rådde den s.k. väskbärrmentaliteten där man fjäskade och hummade medhåll med överheten.

Vid ett tillfälle lät jag Siwan leda uppvärmningen, vilket hon alls inte hade något emot. Hon var medlem i hemvärnet, vilket hon var stolt över. Vid ett tillfälle under uppvärmningen anbefalldes hon: **30 armhävningar, verkställ!** De som i likhet med mig själv hade gjort värnplikten kände väl igen detta uttryck med "Verkställ", som jag dock själv alltid ersatte med *hajime*.

Denna utveckling mottogs inte med något större jämnmod inom SSA och Ted Hedlund gjorde därför ett massutskick till alla klubbar som tillhörde SSA. I dessa skrivelser beskrevs jag på det värsta sätt och de klubbar som eventuellt skulle våga gå över till S.O.S.K.O. varnades för hemska följder, t.ex. att vi var bojkottade inom alla tävlingar och att vi inte hade någon möjlighet att gradera oss och inte fick vara med i Budoförbundet.

Dessa skrivelser bevarar jag fortfarande tillsammans med mina svar till klubbar och förbund och kopior av dessa lånas gärna ut till den som är intresserad av att läsa denna sorgliga historia.

En annan tråkighet i detta samband var att mitt diplom till 3:e dan konfiskerades av SSA och troligen hamnade i en dokumentförstörare, eftersom jag aldrig har fått det, trots godkänd gradering och erlagd graderingsavgift. Det förvånar mig dock att mitt gamla Zendōkai aldrig har protesterat mot detta, vilket jag faktiskt hade förväntat mig.

Jag besvarade dessa brevskrivelser och förklarade att vi brukade åka till Schweiz på träningsläger med möjligheter till graderingar. SSA hade nu kontaktat alla europeiska JKA-organisationer och dessutom Nakayama själv. Vi inom S.O.S.K.O. kunde därför inte fortsätta att åka till Crystal Palace.

Det gick t.o.m. så långt att Nina Blomberg (Palm idag) från Zenshinkai i Hyltebruk ville gå över till min nya klubb, men avråddes därifrån av Leif Almö, som förklarade att det var olagligt att vara med i Zendōryūkan, eftersom vi inte var med i Svenska Riksidrottsförbundet och att Nina därför inte kunde bli polis, vilket hon hade för avsikt att utbilda sig till. Tyvärr tog Nina detta hot på allvar.

När Göran Nilsson, som då fortfarande tillhörde JKA, åkte till Schweiz för att gradera sig till 2:e dan, fick han inte gradera sig, eftersom Hedlund hade sagt att inga svenskar skulle få gradera sig i Schweiz, detta alltså trots att han då fortfarande tillhörde JKA.

Jag är idag stolt över att vara den förste som lämnade SSA och därmed även JKA. Mitt initiativ följdes dock av flera kloka personer, så att det idag finns många Shōtōkan-organisationer i Sverige och över hela världen. De allra flesta har dock sitt ursprung i JKA.

Under min tid i S.O.S.K.O. blev jag vid ett tillfälle erbjuden att få följa med Johnny och Snaf till Helsingborg för att delta i ett träningspass med Enoeda. I Laholm hämtade vi upp Siwan och när vi kom till Idrottens Hus i Helsingborg ställde vi oss i kön vid ingången, där man betalade sin träningsavgift. Siwan

sprang då fram till den som tog emot betalningen och utväxlade några ord med denne. Jag såg att de tittade på mig och när det var min tur att betala fick jag ganska bryskt veta att jag inte var välkommen att delta. Jag frågade då om det gick bra att titta på träningspasset och fick då veta att det gick bra mot en avgift av 50 kronor. Jag betalade och sökte upp en plats på läktaren. Efter en stund kom Enoeda ner för trappan till hallen och fick syn på mig där jag satt. Han kände genast igen mig från Crystal Palace och kom fram och hälsade och satte sig jämte mig. Jag frågade vilken *kata* han skulle lära ut och han svarade att det var *Meikyō*. Jag sa då till honom att det var synd att jag inte fick delta, eftersom jag tillhörde en felaktig organisation. Han erinrade sig då de brev som Ted Hedlund hade skrivit om min person och tyvärr ändrades hans attityd omedelbart och han vände bort ansiktet och flyttade sig längre bort från mig. Det kändes litet sorgligt att den som införde shōtōkan-karaten till Sverige och efter årliga besök på Enoedas träningsläger i Crystal Palace från 1969 till 1985 skulle bli behandlad på detta vis och utan protester från Zendōkai. Dessutom hade han ju bett mig att starta upp en JKA-organisation i Sverige.

Vid samma träningspass deltog även Siwan och när Enoeda kom in i träningshallen sprang hon fram till honom och gav honom en stor kram. Eftersom denna sedvänja inte förekommer i Japan, blev Enoeda helt överraskad och visste inte riktigt hur han skulle bete sig. Både jag själv från läktarplats och de som skulle träna såg ju detta och förstod hur "goda vänner" Siwan och Enoeda var, vilket väl också var meningen med denna ömhetsbetygelse.

När jag lämnade Zendōkai lät jag Huggarn bli den nye klubbledaren och han fick ta över de dräkter, bälten etc. som jag hade i mitt förråd när jag sålde till klubbmedlemmarna. När Huggarn besökte mig för att göra en delbetalning för det som han hade övertagit sa han till mig i förtroende att han skulle göra allt för att motarbeta mig och den resterande avbetalningen fick jag aldrig. Jag tror att denna attityd hade sitt ursprung från Malmö. Mina böcker fick inte köpas in av de klubbar som tillhörde SSA. I sina skrivelser hade Hedlund förklarat att all min undervisning var ogiltig, vilket roade klubbarna i S.O.S.K.O., eftersom vi inte kunde förstå hur undervisning kunde bli ogiltig, men vi var tydligen ganska ensamma om denna uppfattning.

Äntligen ordning och reda i Budoförbundets Karatesektion

Vid denna tid var Leif Almö ordförande i Svenska Budoförbundets Karatesektion och kunde därför se till att vi i S.O.S.K.O. inte fick vara medlemmar. Man anförde som skäl att jag inte hade behörighet att vara klubbledare eftersom jag inte hade någon grad enligt kraven. Uppenbarligen hade alla dessa handlingar om min kompetens som klubbledare konfiskerats, men efter det att jag hade skickat upp fotokopior på mina graderingar enligt det s.k. budopasset som vi då använde samt kopior på de två diplom som jag hade fått till 1:e och 2:e dan och också förklarat att mitt diplom till 3:e dan hade konfiskerats, fick man ge med sig. Mina dan-graderingar var ju undertecknade av Kato, Enoeda och Kawasoe. vi blev alltså efter mycket om och men medlemmar i Karatesektionen och hade därmed rätt att vara med på årsmöten med full rösträtt för alla medlemmar i S.O.S.K.O. och dessutom fick delta i Svenska Mästerskapen.

Det kom ett meddelande från Budoförbundets Karatesektion att det skulle hållas ett årsmöte i Malmö och att man då skulle välja ordförande för nästa period, antingen omval eller nyval. Att man hade valt Malmö som mötesplats var ett mycket strategiskt val, eftersom där fanns många klubbar som stöttade SSA's inflytande på Karatesektionen. Man räknade med att ordförande Leif Almö skulle omväljas för nästa period.

Förutom vi i S.O.S.K.O. var det många andra karateklubbar som var mycket missnöjda med Karatesektionen. Jag fick meddelande från en av dessa klubbar i Stockholm att man hade för avsikt att chartra en buss och åka ner till Malmö för att delta i detta möte och under färden samla ihop ännu fler deltagare. När jag fick detta besked kontaktade jag alla klubbar inom S.O.S.K.O. och uppmanade dem att skicka största möjliga antal till Malmö för att få slut på toppstyrningen från SSA.

Vi åkte under munter stämning ner till Malmö med många deltagare från Zendōryūkan och kom till mötet i god tid. Även om vi var många från mina klubbar i S.O.S.K.O. märkte vi att det fanns betydligt fler från SSA-klubbarna i Skåne. Dessvärre visade sig inte bussen från Stockholm och mötet började med ett anförande av Leif Almö, som verkade belåten med uppslutningen. Man kom nu fram till röstningen om ordförandeskapet och precis när detta skulle börja välldes hela busslasten från Stockholm in och fyllde lokalen så att de flesta inte hade någon sittplats. Närvarande på mötet var även Paul G Höglund från Stockholm och som var angiven för inval till ordförande.

Leif Almö såg synnerligen osäker ut när röstningen började. Naturligtvis blev det med mycket god marginal Paul G Höglund som valdes till ordförande. Tyvärr fick Leif nu en chock så att han började skaka och förlorade kontrollen över ansiktsmusklerna. Detta gjorde mig ont att se, eftersom Leif och jag hade haft så många roliga upplevelser tillsammans.

En tid senare fick jag en inbjudan att åka med Budoförbundets Karatesektion på en resa med en av Finlandsbåtarna för att tillsammans med styrelsen vara med på olika genomgångar och möten. Resan var mycket angenäm och jag fick god kontakt med många som jag tidigare inte hade träffat. Jag fick dela hytt med Tamas Weber och han varnade mig i förväg att han snarkade synnerligen ljudligt. Hans förutsägelser visade sig stämma mycket bra så jag fick inte så mycket sömn den natten.

På morgonen dagen efter serverades det en frukost som föll mig väl i smaken med bacon, äggröra och andra delikatesser. Jag tog väl för mig och satte mig jämte min hyttkamrat och tittade på hans tallrik. Tallriken var av djup modell och fylld med havregrynsgröt och mängder med lingonsylt, men ingen mjölk. När jag åt min smakliga frukost försökte jag att inte titta på hans tallrik. Han förklarade att han aldrig drack mjölk och heller aldrig åt fisk. Detta bekräftades senare på lunchen där det serverades allehanda laxrätter och sillbord. Han kunde också förtälja att han en gång hade hittat en stor mask i en fisk under sin tid i Främlingslegionen. Han slutade omedelbart att äta fisk, men fullföljde sin värvningstid i Legionen.

Under denna resa valdes jag in som en sort ledamot i styrelsen med en titel som jag inte kommer ihåg, men det handlade om att jag skulle fungera som någon sorts estetisk talesman i förbundet. Med på resan var även Leif Almö och som vanligt hade vi trevligt tillsammans.

Tyvärr lockade Milo över klubbarna i Växjö och Oskarshamn till sin organisation Kase-ha och efter en tid lade jag därför ner SOSKO och tränade vidare på egen hand i min egen träningslokal.

När Sigge skrällde på EM i Malmö

År 2008 fick jag höra att det skulle hållas en EM-tävling för veteraner och fick också veta att Sigge skulle delta. Jag glömde dock bort att ta reda på någonstans i Europa tävlingen skulle hållas. Tre veckor före tävlingen blev jag upplyst om att tävlingen skulle hållas i Malmö. Jag anmälde mig då omedelbart för att delta i min åldersklass, d.v.s. 70-80 år och jag var då 74 år gammal så den klassen passade mig alldeles utmärkt. Jag började då träna *Tekki Sandan* och *Hangetsu*, och bestämde mig efter någon vecka att hålla mig till *Tekki Sandan*.

När jag anlände till tävlingen fick jag veta att vi endast var fyra anmälda i min klass, indiern Ghulam R. Mughal från Helsingborg, en tysk samt Lennart Samuelson och jag själv. Indiern vann med *Suparimpei*

och jag själv kom på andra plats. I klassen 60-70 var Sigge anmäld tillsammans med Leif Almö, som ställde upp för att den klassen skulle kunna genomföras.

När Sigge och Leif skulle mötas blev det stort publikintresse och åskådarna började förflytta sig mot den matta där dessa båda Shōtōkan-giganter skulle mötas och man förväntade sig en verklig rysare. Siwan från Laholm kom och satte sig jämte Laura och mig. Det var alltså bara Sigge och Leif Almö som deltog och Leif Almö försökte sig på *kata Bassai Dai*, som han inledde med stor styrka och Siwan sa att Sigge kanske måste se upp här. Men *Bassai Dai* var tydligen alldeles för svår för en tredjedanare, så han kom av sig redan i början. Sigge gjorde *kata Gojūshihō Dai* felfritt och på ett övertygande sätt och vann alltså över Leif Almö och blev följaktligen EM-mästare och fick en buckla som var nästan lika stor som han själv. Utanför träningshallen i Rosengård samlades en grupp personer av utländsk härkomst kring Sigge som då med berättigad stolthet kunde visa upp sin trofé. Siggas bravad när han skrällde i Malmö och blev EM-mästare i sin klass är väl fortfarande omnämnd på Zendōkais hemsida. Efter tävlingen förklarade Leif Almö att "det var nerverna" som orsakade hans fiasko.

Min syn på dagens utveckling av karate

Idag har klubbarna blivit helt beroende av bidrag och medlemsavgifter. Under min tid i Zendōkai var det inga graderingar då alla blev automatiskt godkända bara för att de inte skulle sluta, utan det var alltid några som blev underkända för att de inte motsvarade de krav som jag ställde. De fick alltid tillbaka graderingsavgiften och många fortsatte trots det att träna så att de blev bättre och kunde godkännas vid framtida graderingar. De som var med på den tiden minns säkert hur graderingarna gick till och då jag alltid smuttade på min argentinska yerba mate.

Vid dagens tävlingar har de tävlande skydd över nästan hela kroppen så att all känsla för karate försvinner. På den gamla riktiga tiden hade man först inga skydd alls, men så småningom infördes små knogskydd, men skydden har idag utvecklats så att de snart når ända upp i armhålorna. Några fot- och benskydd var förr inte tillåtna, men benskydden idag gör att de tävlande ser ut som sportfiskare ute på halvdjupt vatten. Ansiktena är groteskt maskerade så att man omöjligen kan identifiera de tävlande.

De vet inte hur man använder *kiai* utan de tror att man skall skrika hela tiden så att det låter som i byggnader för grishållning. Man skriker långt efter fullbordad attack och motståndaren ställer då upp med samma skrikande för säkerhets skull.

Helt meningslöst har man infört tävlingslicenser som skall förnyas med ny avgift bara för att tillföra pengar till Karateförbundet. Någon förklaring till vad dessa licenser tjänar till har jag aldrig fått. Förr hade man både klubbmärke och organisationsmärke på dräkten, men när jag för några år sedan tävlade i veteran-*kata* fick jag av den nyexaminerade domaren besked om att jag måste byta jacka, eftersom man bara fick ha ett märke, vilket jag gjorde med en annan tävlande och detta var både obehagligt och tidsödande. Göran Nilsson måste också byta jacka av någon annan anledning, som man förmodades känna till. Vid en *kata*-tävling för veteraner nyligen fick man inte ha glasögon, vilket jag alltid tidigare har använt. Eftersom jag då ville lämna tävlingen ingrep en domare och förklarade att just jag hade fått dispens.

Man blir idag diskad för att man inte hälsar på rätt plats enligt de nya reglerna eller för att man har glömt att förnya tävlingslicensen. Av dessa olika anledningar blev så många diskvalificerade vid en *kata*-tävling för veteraner att man nästan fick ställa in hela denna omgång.

Min dåtida karate och min nuvarande karate

När jag instruerade i Zendōkai tillhörde jag fortfarande JKA genom SSA. Jag lärde därför ut den karate som just då gällde, eftersom det fanns en risk att mina medlemmar annars inte hade blivit godkända

vid graderingar till svart bälte. Jag själv hade fått tillstånd av Kato att gradera upp till 1:kyū, men för att graderas till svart bälte fick vi följa den moderna versionen av shōtōkan. Även inom JKA var det dock ganska många olika varianter och den karate som Kase lärde ut skiljde sig från den karate som t.ex. Enoeda lärde ut.

Idag föredrar jag den äldre shōtōkan-stilen och när jag tittar på gamla bilder på t.ex. Yoshitaka Funakoshi, alltså Funakoshi junior, så får jag inspiration när man ser den djupa kvaliteten i hans *kōkutsu-dachi*, *kiba-dachi*, och *fudō-dachi*. Jag tar alltså avstånd från de groteskt breda och djupa ställningar som används idag, eftersom de inte har någon verklighetsförankring och saknar verklig kvalitet. Tävlings-kata har alltså medfört att man försöker göra karaten så gymnastisk och akrobatisk som möjligt. I *kata Kankū shō* skall hoppet efter *mikkatsuki-geri* vara ett lågt hopp, men ändå gör man det idag så högt som möjligt för att imponera på de domare som inte känner till detta. Även medroterande höftvridning i t.ex. *shutō-uke*, som tillämpades i den tidiga JKA-karaten, har jag helt tagit till mig.

Idag lär jag ut den *jōdan-age-uke* som jag lärde mig av Kase i Paris 1968, alltså från hängande position, eftersom den är direkt praktiskt användbar och som jag alltid lär ut i *bunkai*-övningarna. Den medroterande höftvridningen och höftlåsningen i *shutō-uke* visade ju även Asai som en godtagbar variant. Vid mina instruktioner visar jag en viktig detalj åt gången som de tränande sedan får upprepa i egen takt och själva får ta den paus som man behöver. Motsatsen är som jag gjorde förr, att jag räknade taktfast, och de tränande måste då koncentrera sig på att följa mina räkningar, utan att kunna koncentrera sig på någon enstaka viktig detalj.

Nu är jag fullständigt accepterad i Karateförbundet och fick till och med ett förtjänsttecken som vi ännu så länge inte är så många som har fått. Flera gamla medlemmar i *Zendōkai* var närvarande vid den här ceremonin. Denna utmärkelse inföll trevligt nog med Karateklubb *Zendōkais* 50-årsjubileum.

Ordföranden i Svenska Karateförbundet, Urban Andersson, sätter fast förtjänsttecknet och blombukett överlämnas av vice ordförande Jadranka Plese

ē ō ū ā